

U S T A W A

z dnia 2016 r.

o ochronie ludności i obronie cywilnej¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady organizacji i funkcjonowania ochrony ludności i obrony cywilnej oraz jej zadania w czasie pokoju, stanów nadzwyczajnych i w czasie wojny;
- 2) organy właściwe w zakresie ochrony ludności oraz inne podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 3) zasady informowania, ostrzegania i alarmowania przed zagrożeniami oraz edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony ludności;
- 4) prawa i obowiązki obywateli w zakresie ochrony ludności;
- 5) zasady przygotowania i funkcjonowania ochrony ludności w czasie wojny oraz realizowania zadań wynikających z pierwszego Protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. poz. 175 oraz z 2015 r. po. 1056);
- 6) zasady finansowania i zabezpieczenia logistycznego realizacji zadań ochrony ludności.

2. Ustawa systematyzuje terminologię ochrony ludności – która zawiera w sobie obronę cywilną jako przygotowanie i realizacja zadań ochrony ludności po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny określonych ustawą z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 827, 1220, 1224, 1830, 2183, 2281) oraz realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego określonych w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym Dz. U. z 2013 r. poz. 1166, z późn. zm.).

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, ustawę z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, oraz ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.

3. Celem ochrony ludności jest także wspieranie przedsięwzięć ochrony ludności poza granicami kraju w ramach pomocy humanitarnej, ratowniczej, technicznej i eksperckiej, w trybie i na zasadach wynikających z prawa międzynarodowego i zawartych umów.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) ochronie ludności – rozumie się przez to zintegrowaną działalność organów administracji publicznej właściwych w sprawach ochrony ludności i podmiotów realizujących zadania mających na celu ochronę życia i zdrowia ludności przebywającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz ochronę mienia, środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego w przypadku wystąpienia zagrożenia, oraz obronę cywilną jako przygotowanie i realizacja zadań ochrony ludności po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny określonych ustawą z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 r. poz. 827, z późn. zm.²)) oraz realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego określonych w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 1166, z późn. zm.³));
- 2) obronie cywilnej – rozumie się przez to ochronę ludności, zakładów pracy i urzędów użyteczności publicznej, dóbr kultury, ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny w rozumieniu art. 61 pierwszego Protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. oraz współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków w rozumieniu art. 137 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) pomocy humanitarnej – rozumie się przez to działania organów administracji publicznej właściwych w sprawach ochrony ludności oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony ludności, prowadzonych w celu udzielenia pomocy ludności dotkniętej skutkami klęsk żywiołowych, sytuacji kryzysowych, konfliktów zbrojnych, konsekwencjami wymuszonej migracji, realizowaną na zasadach

²) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1220, 1224, 1830, 2183 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 1053.

³) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1485 oraz z 2016 r. poz. 266 i 904).

bezstronności, neutralności i niezależności, a także adekwatności i szybkości reagowania;

- 4) zagrożeniach – rozumie się przez to sytuacje wywołane działaniem sił natury lub zdarzenia wywołane działaniem człowieka, których wystąpienie stwarza niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia ludzi oraz zdarzenia mogące spowodować znaczne straty w mieniu, w tym straty w dziedzictwie kulturowym oraz środowisku naturalnym;
- 5) pomocy doraźnej – rozumie się przez to tymczasowe zakwaterowanie, zaopatrzenie w niezbędne do przetrwania środki pierwszej potrzeby np. żywność, woda, energia, podstawowe warunki sanitarne w początkowej fazie działań ratowniczych, do czasu objęcia poszkodowanych świadczeniami systemu pomocy społecznej;
- 6) zasobach ochrony ludności – rozumie się przez to siły i środki zaplanowane i przeznaczone do wykorzystywania w celu realizacji zadań ochrony ludności, w tym ludzi, infrastrukturę, środki techniczne, materiałowe i finansowe oraz bazy danych i systemy teleinformatyczne;
- 7) ćwiczeniach z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej – rozumie się przez to sprawdzenie i doskonalenie obowiązujących rozwiązań w zakresie ochrony ludności, polegające w szczególności na weryfikacji procedur obiegu informacji, podejmowania decyzji, uruchamiania i dysponowania sił i środków służących realizacji zadań ochrony ludności, w tym procedur informowania, ostrzegania i alarmowania, procedur ewakuacji, organizacji identyfikacji osób poszkodowanych;
- 8) organizacji obrony cywilnej – rozumie się przez to organizacje, o których mowa w pierwszym Protokole dodatkowym do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącym ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r.;
- 9) staroście – rozumie się przez to również prezydenta miasta na prawach powiatu;
- 10) wójtce – rozumie się przez to również burmistrza, prezydenta miasta, za wyjątkiem prezydenta miasta na prawach powiatu.

Art. 3. Podmiotami realizującymi cele i zadania ochrony ludności, zwanymi dalej „podmiotami ochrony ludności”, są:

- 1) organy administracji publicznej;
- 2) służby, inspekcje i straże;
- 3) podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;

- 4) ochotnicze straże pożarne i inne podmioty ratownicze niewchodzące w skład krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- 5) zakłady opieki zdrowotnej oraz jednostki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;
- 6) samorządowe jednostki organizacyjne;
- 7) organizacje pozarządowe wykonujące zadania ochrony ludności;
- 8) podmioty zarządzające systemami monitorowania zagrożeń;
- 9) podmioty realizujące zadania z zakresu ostrzegania i alarmowania ludności;
- 10) wydzielone pododdziały Sił Zbrojnych, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym;
- 11) formacje obrony cywilnej, o których mowa w art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej;
- 12) podmioty, dla których organ właściwy w sprawach ochrony ludności przewidział i uzgodnił realizację zadań z zakresu ochrony ludności;
- 13) podmioty, na które organ właściwy w sprawach ochrony ludności nałożył obowiązek realizacji zadań obrony cywilnej.

Rozdział 2

Zadania ochrony ludności

Art. 4. 1. W ramach ochrony ludności wykonywane są zadania:

- 1) związane z możliwością wystąpienia zagrożenia, polegające na:
 - a) monitorowaniu zagrożeń i szacowaniu ryzyka ich wystąpienia,
 - b) przeciwdziałaniu występowania zagrożeń,
 - c) przygotowaniu organizacyjnym i rzeczowym do reagowania na zagrożenia,
 - d) przygotowaniu warunków do ewakuacji ludności,
 - e) przygotowaniu warunków do ochrony ludności, zabezpieczenia mienia i produktów żywnościowych, w tym budowie i utrzymaniu budowli ochronnych oraz dostosowanie istniejących obiektów do pełnienia funkcji budowli ochronnej,
 - f) szkoleniu podmiotów ochrony ludności w tym organizowanie ćwiczeń,
 - g) tworzeniu rezerw zasobów służących ochronie ludności i obronie cywilnej,
 - h) prowadzeniu edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym kształtowanie świadomości zagrożeń i adekwatnych zachowań społecznych,
 - i) planowaniu i przygotowaniu procesu przekształcenia podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej;

2) związane z wystąpieniem zagrożenia, w tym wojny, polegające na:

- a) wykrywaniu zagrożeń i ich rozpoznaniu,
- b) informowaniu, ostrzeganiu i alarmowaniu ludności,
- c) wymianie i analizowaniu informacji pochodzących z systemów monitorowania sytuacji zagrożeń pomiędzy podmiotami ochrony ludności,
- d) reagowaniu i podejmowaniu interwencji oraz działań ratowniczych przez właściwe podmioty ochrony ludności,
- e) wskazywaniu i oznaczaniu stref niebezpiecznych,
- f) prowadzeniu ewakuacji ludności,
- g) zapewnieniu funkcjonowania służb użyteczności publicznej,
- h) zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- i) zapewnieniu ochrony przed skutkami zagrożeń chemicznych, biologicznych i radiacyjnych oraz likwidowaniu skutków spowodowanych ich wystąpieniem,
- j) zapewnieniu osobom poszkodowanym pomocy społecznej,
- k) zapewnieniu osobom poszkodowanym tymczasowego zakwaterowania, zaopatrzenia w niezbędne do przetrwania środki pierwszej potrzeby w szczególności żywność, wodę, energię i podstawowe warunki sanitarne,
- l) informowaniu rodzin o poszkodowanych,
- m) stworzeniu warunków i możliwości identyfikacji osób poszkodowanych,
- n) organizowaniu lub koordynowaniu udzielania i przyjmowania pomocy humanitarnej,
- o) doraźnym grzebaniu zmarłych,
- p) pomocy w ratowaniu dóbr niezbędnych do przetrwania,
- r) realizacji innych działań niezbędnych do wypełnienia wyżej wymienionych zadań, w tym planowanie i prace organizacyjne.

2. Zadania, o których mowa w ust.1, są wykonywane przez podmioty ochrony ludności, w zależności do rodzaju zagrożenia i właściwości podmiotu, w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie oraz w przepisach właściwych dla tych podmiotów.

Rozdział 3

Organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności

Art. 5. 1. Organami administracji publicznej właściwymi w sprawach ochrony ludności, zwanymi dalej „organami ochrony ludności”, są:

- 1) wójt;

- 2) starosta;
- 3) zarząd województwa;
- 4) wojewoda;
- 5) ministrowie kierujący działami administracji rządowej nadzorujący podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności;
- 6) Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju;
- 7) Prezes Rady Ministrów, w imieniu którego działa minister właściwy do spraw wewnętrznych.

2. Funkcje Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju pełni Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 6. 1. Do zadań wójta jako organu ochrony ludności na obszarze gminy należy:

- 1) koordynowanie działań prowadzonych w zakresie ochrony ludności, przy współudziale organów administracji rządowej właściwych w sprawach ochrony ludności;
- 2) tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności;
- 3) analiza i monitoring potencjalnych zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia
- 4) planowanie i organizacja ewakuacji ludności;
- 5) zapewnienie osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy doraźnej;
- 6) sporządzanie corocznej informacji o stanie przygotowań gminy do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 7) ostrzeganie, alarmowanie i informowanie ludności o zagrożeniach;
- 8) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych i materiałowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności;
- 9) planowanie, zarządzanie, organizowanie oraz prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 10) przygotowanie organizacyjne urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w stanie wojennym i w czasie wojny;
- 11) wnioskowanie do wojskowego komendanta uzupełnień o wyrażenie zgody na nadanie lub wycofanie przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego dla personelu przeznaczonego do realizacji zadań obrony cywilnej;
- 12) planowanie przygotowań i zamierzeń w sferze ochrony ludności zgodnie z art. 19;
- 13) kontrola realizacji zadań z zakresu ochrony ludności na obszarze gminy;
- 14) prowadzenie rejestru podmiotów ochrony ludności;

- 15) uwzględnianie w projektach planów zagospodarowania przestrzennego gminy potrzeb z zakresu ochrony ludności dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska przy zapewnieniu zgodności z planami powiatowymi i wojewódzkimi;
- 16) nadzór w zakresie realizacji zadań z zakresu ochrony ludności przez podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności na obszarze gminy;
- 17) nadzór w zakresie wykonywania zadań zleconych i koordynacja wykonywania zadań własnych z zakresu ochrony ludności przez podległe jednostki organizacyjne;
- 18) bieżące prowadzenie działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej związanych ze stanem wojennym i wojną;
- 19) stworzenie warunków i możliwości do identyfikacji osób poszkodowanych na terenie gminy;
- 20) informowanie rodzin o osobach poszkodowanych;
- 21) opracowanie analizy ryzyka wystąpienia sytuacji zagrożeń oraz przedstawienie jej do publicznej wiadomości;
- 22) organizowanie i określenie sposobu zapewnienia zbiorowego schronienia dla ludności;
- 23) budowa, modernizacja i utrzymanie budowli ochronnych;
- 24) kierowanie działaniami prowadzonymi w zakresie ochrony ludności, przy współudziale organów administracji rządowej właściwych w sprawach ochrony ludności;
- 25) reklamowanie od obowiązku służby wojskowej personelu przewidzianego do realizacji zadań obrony cywilnej.

2. Informację, o której mowa w ust. 1 pkt 6, wójt przedstawia radzie gminy do zatwierdzenia.

3. Do zadań rady gminy, w zakresie zapewnienia ochrony ludności na obszarze gminy, należy:

- 1) uchwalanie budżetu gminy w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności;
- 2) rozpatrywanie, nie rzadziej niż raz w roku, informacji wójta o stanie przygotowań gminy do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej.

4. Informację, o której mowa w ust. 1 pkt 6, rada gminy przy pomocy wójta podaje do publicznej wiadomości.

Art. 7. 1. Do zadań starosty jako organu ochrony ludności na obszarze powiatu, należy:

- 1) koordynowanie działań prowadzonych w zakresie ochrony ludności, przy współudziale organów administracji rządowej właściwych w sprawach ochrony ludności;
- 2) tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności;
- 3) analiza i monitoring potencjalnych zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia;
- 4) planowanie i organizacja ewakuacji ludności;
- 5) zapewnienie osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy doraźnej;
- 6) sporządzanie corocznej informacji o stanie przygotowań powiatu do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 7) ostrzeganie, alarmowanie i informowanie ludności o zagrożeniach;
- 8) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych i materiałowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności;
- 9) planowanie, zarządzanie, organizowanie oraz prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 10) przygotowanie organizacyjne urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w stanie wojennym i w czasie wojny;
- 11) wnioskowanie do wojskowego komendanta uzupełnień o wyrażenie zgody na nadanie i wycofanie przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego dla personelu przeznaczonego do realizacji zadań obrony cywilnej;
- 12) planowanie przygotowań i zamierzeń w sferze ochrony ludności, zgodnie z art. 19;
- 13) kontrola realizacji zadań z zakresu ochrony ludności na obszarze powiatu;
- 14) prowadzenie rejestru podmiotów ochrony ludności;
- 15) uwzględnianie w projektach planów zagospodarowania przestrzennego powiatu zadań z zakresu ochrony ludności dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska przy zapewnieniu zgodności z planami wojewódzkimi.
- 16) nadzór w zakresie realizacji zadań z zakresu ochrony ludności przez podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności na obszarze powiatu;
- 17) nadzór w zakresie wykonywania zadań zleconych i koordynacja wykonywania zadań własnych z zakresu ochrony ludności przez podległe jednostki organizacyjne;
- 18) bieżące prowadzenie działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej związanych ze stanem wojennym i wojną;

- 19) stworzenie warunków i możliwości do identyfikacji osób poszkodowanych na terenie powiatu;
- 20) informowanie rodzin o osobach poszkodowanych;
- 21) opracowanie analizy ryzyka wystąpienia sytuacji zagrożeń oraz przestawienie jej do publicznej wiadomości;
- 22) organizowanie i określenie sposobu zapewnienia zbiorowego schronienia dla ludności;
- 23) budowa, modernizacja i utrzymanie budowli ochronnych;
- 24) kierowanie działaniami prowadzonymi w zakresie ochrony ludności, przy współdziałaniu organów administracji rządowej właściwych w sprawach ochrony ludności;
- 25) reklamowanie od obowiązku służby wojskowej personelu przewidzianego do realizacji zadań obrony cywilnej.

2. Informacje o której mowa w ust. 1 pkt 6 starosta przedstawia do zatwierdzenia przez radę powiatu.

3. Do zadań rady powiatu, w zakresie ochrony ludności na obszarze powiatu, należy:

- 1) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności w uchwalanym budżecie powiatu;
- 2) rozpatrywanie, przynajmniej raz w roku, informacji starosty o stanie przygotowań powiatu do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej.

4. Informację, o której mowa w ust. 1 pkt 6, rada powiatu podaje do publicznej wiadomości.

5. Przy zachowaniu zgodności z programami ochrony ludności, dopuszcza się aby tworzone przez powiat zasoby ochrony ludności przekazywane były gminom a następnie podmiotom ochrony ludności, przekazując także środki na ich utrzymanie.

Art. 8. 1. Do zadań zarządu województwa, należy:

- 1) zapewnienie prowadzenia edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności;
- 2) tworzenie zasobów ochrony ludności;
- 3) uwzględnianie w projektach strategii rozwoju województwa zadań z zakresu ochrony ludności;
- 4) sporządzanie corocznej informacji o stanie przygotowań samorządu wojewódzkiego do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 5) uwzględnianie w projektach planów zagospodarowania przestrzennego województwa wytycznych wojewody oraz zadań z zakresu ochrony ludności dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska;

- 6) planowanie przygotowań i zamierzeń w sferze ochrony ludności zgodnie z art. 19;
- 7) bieżące prowadzenie działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej związanych ze stanem wojennym i wojną;
- 8) reklamowanie od obowiązku służby wojskowej personelu przewidzianego do realizacji zadań obrony cywilnej.

2. Informację, o której mowa w ust. 1 pkt 4, marszałek województwa przedstawia do zatwierdzenia przez sejmik województwa.

3. Do zadań sejmiku województwa należy:

- 1) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań własnych w zakresie ochrony ludności w uchwalanym budżecie;
- 2) rozpatrywanie, przynajmniej raz w roku, informacji marszałka województwa o stanie przygotowań samorządu wojewódzkiego do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej.

4. Informację, o której mowa w ust. 1 pkt 4, sejmik województwa podaje do publicznej wiadomości.

5. Przy zachowaniu zgodności z programami ochrony ludności, o których mowa w art. 19, dopuszcza się aby zasoby ochrony ludności tworzone przez zarząd województwa, przekazywane były powiatom i gminom, a następnie podmiotom ochrony ludności, przekazując także środki na ich utrzymanie.

Art. 9. 1. Do zadań wojewody, jako organu ochrony ludności na obszarze województwa, należy:

- 1) koordynacja wykonywania zadań własnych z zakresu ochrony ludności przez gminy i powiaty oraz przez podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności w województwie;
- 2) tworzenie i utrzymywanie zasobów ochrony ludności;
- 3) analiza i monitoring potencjalnych zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia;
- 4) planowanie i koordynacja ewakuacji ludności;
- 5) zapewnienie osobom poszkodowanym lub ewakuowanym pomocy doraźnej;
- 6) sporządzanie i przekazanie Szefowi Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju corocznej informacji o stanie przygotowań województwa do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 7) ostrzeganie, alarmowanie i informowanie ludności o zagrożeniach;

- 8) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności;
- 9) planowanie, organizowanie oraz prowadzenie szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 10) przygotowanie organizacyjne urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej w stanie wojennym i w czasie wojny;
- 11) wnioskowanie do wojskowego komendanta uzupełnień o wyrażenie zgody na nadanie i wycofanie przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego dla personelu przeznaczonego do realizacji zadań obrony cywilnej;
- 12) reklamowanie od obowiązku służby wojskowej personelu przewidzianego do realizacji zadań obrony cywilnej;
- 13) kontrola realizacji zadań z zakresu ochrony ludności w województwie;
- 14) prowadzenie rejestru podmiotów ochrony ludności;
- 15) przekazywanie zarządowi województwa wytycznych z zakresu ochrony ludności dotyczących infrastruktury i budowli mających istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska do uwzględnienia w projektach planów zagospodarowania przestrzennego województwa;
- 16) nadzór w zakresie wykonywania zadań zleconych z zakresu ochrony ludności przez gminy i powiaty oraz przez podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności w województwie;
- 17) nadzór w zakresie wykonywania zadań zleconych i koordynacja wykonywania zadań własnych z zakresu ochrony ludności przez podległe jednostki organizacyjne;
- 18) prowadzenie edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności w tym kształtowanie świadomości zagrożeń i adekwatnych zachowań społecznych w szczególności w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia na terenie województwa oraz w zakresie wdrażania rządowych programów na rzecz poprawy bezpieczeństwa;
- 19) inicjowanie i organizowanie współpracy w zakresie ochrony ludności pomiędzy powiatami oraz podmiotami wykonującymi zadania z zakresu ochrony ludności, działającymi na obszarze województwa;
- 20) koordynowanie współpracy powiatów w zakresie pozyskiwania i wykorzystania zasobów poprzez wymianę informacji o posiadanych zasobach i potrzebach w tym zakresie;

21) opracowywanie sprawozdań z ćwiczeń z zakresu ochrony ludności na terenie województwa oraz sprawozdań z realizacji wniosków z poszczególnych ćwiczeń.

2. Kontrola realizacji zadań z zakresu ochrony ludności w województwie, o której mowa w ust.1 pkt 13, realizowana jest zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2011 r. poz. 1092).

3. Przy zachowaniu zgodności z programami ochrony ludności, dopuszcza się aby zasoby ochrony ludności tworzone przez wojewodę, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przekazywane były powiatom i gminom a następnie podmiotom ochrony ludności, przekazując także środki na ich utrzymanie.

Art. 10. Do zadań ministra właściwego do spraw wewnętrznych, działającego z upoważnienia Prezesa Rady Ministrów, w zakresie ochrony ludności, należy:

- 1) nadzór nad realizacją zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przez organy administracji rządowej właściwe w sprawach ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) analizowanie zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo i ochronę ludności;
- 3) przygotowywanie i wdrażanie rozwiązań organizacyjnych na potrzeby ochrony ludności;
- 4) określanie zasad i procedur udzielania i przyjmowania oraz koordynowania pomocy humanitarnej w uzgodnieniu z ministrem właściwym ds. zagranicznych;
- 5) inicjowanie działalności badawczo-rozwojowej dotyczącej ochrony ludności;
- 6) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności przez podległe lub nadzorowane jednostki;
- 7) planowanie rezerw na potrzeby ochrony ludności w ramach rezerw gospodarczych określonych w ustawie z dnia 29 października 2010 r. o rezerwach strategicznych (Dz.U. 2015 poz. 1229 i 1926 oraz z 2016 r. poz. 266);
- 8) zapewnienie popularyzowania wiedzy z zakresu ochrony ludności wśród społeczeństwa;
- 9) sporządzanie corocznej informacji o stanie przygotowania resortu do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności;
- 10) bieżące prowadzenie działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej związanych ze stanem wojennym i wojną.

Art. 11. Do zadań ministrów kierujących działami administracji rządowej, w zakresie ochrony ludności, należy:

- 1) analizowanie zagrożeń mających wpływ na ochronę ludności oraz informacji pochodzących z systemów monitorowania zagrożeń;
- 2) realizacja zadań z zakresu ochrony ludności, w szczególności polegających na tworzeniu, przygotowaniu i szkoleniu podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony ludności, w tym organizowanie ćwiczeń;
- 3) nadzór nad wykonywaniem zadań z zakresu ochrony ludności przez podległe podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności;
- 4) inicjowanie działalności badawczo-rozwojowej dotyczącej ochrony ludności;
- 5) planowanie potrzeb w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności;
- 6) sporządzanie corocznej informacji o stanie przygotowań resortu do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności;
- 7) bieżące prowadzenie działań planistycznych i organizacyjnych w celu przygotowania urzędu i podmiotów ochrony ludności do realizacji zadań obrony cywilnej związanych ze stanem wojennym i wojną.

Art. 12. 1. Do zadań Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju w zakresie ochrony ludności należy:

- 1) koordynowanie wykonywania zadań z zakresu ochrony ludności przez podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony ludności na obszarze kraju;
- 2) tworzenie i utrzymanie zasobów ochrony ludności przeznaczonych do natychmiastowego wykorzystania na obszarze kraju;
- 3) kontrolowanie na obszarze kraju realizacji zadań z zakresu ochrony ludności wykonywanych przez organy administracji publicznej wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 1–5;
- 2) analizowanie potencjalnych sytuacji zagrożeń i ocena ryzyka ich wystąpienia;
- 3) organizowanie i koordynowanie udzielania pomocy doraźnej na obszarze kraju;
- 5) popularyzowanie wiedzy z zakresu ochrony ludności wśród społeczeństwa, w tym kształtowanie świadomości o sytuacjach zagrożeń i adekwatnych zachowań społecznych;
- 6) organizowanie i realizowanie współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony ludności, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i z ministrem właściwym do spraw zagranicznych;

- 7) planowanie potrzeb dotyczących zapewnienia środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności oraz organizowania i koordynowania udzielania pomocy doraźnej na obszarze kraju;
- 8) projektowanie i uzgadnianie rozdziału środków finansowych na realizację zadań ochrony ludności w budżetach organów ochrony ludności;
- 9) koordynowanie, uzgadnianie i zatwierdzanie dokumentów planistycznych w zakresie ochrony ludności;
- 10) przygotowanie i szkolenie organów administracji publicznej i podmiotów realizujących zadania na rzecz ochrony ludności w tym prowadzenie ćwiczeń;
- 11) sporządzanie corocznej informacji o stanie przygotowania państwa do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności;
- 12) udział w opracowywaniu planu obrony cywilnej państwa;
- 13) ustalanie zasad organizacji służby w obronie cywilnej oraz nadzór nad jej pełnieniem;
- 14) wydawanie zarządzeń, wytycznych, instrukcji i regulaminów w zakresie swojej właściwości;
- 15) udział w opracowywaniu Podstawy Programowej przedmiotu „edukacja dla bezpieczeństwa”;
- 16) opracowywanie wytycznych do sporządzania corocznej informacji o stanie przygotowań do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności.

2. Urzędem obsługującym Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju jest urząd obsługujący Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 12a. Prezes Rady Ministrów zapewnia realizację polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony ludności.

Art. 13. 1. Powiat udziela gminom na terenie powiatu pomocy w realizacji zadań ochrony ludności w przypadku gdy zasoby i możliwości działania tych gmin uległy wyczerpaniu bądź są niewystarczające do realizacji nałożonych na nie zadań. Udzielenie pomocy odbywa się na wniosek gminy.

2. Samorząd województwa udziela powiatom na terenie województwa pomocy w sprawach ochrony ludności w przypadku gdy zasoby i możliwości działania powiatu uległy wyczerpaniu bądź są niewystarczające do realizacji nałożonych na nie zadań. Udzielenie pomocy odbywa się na wniosek powiatu.

3. Organy gmin i powiatów mogą zawrzeć porozumienie o współdziałaniu w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 6 i art. 7, określając w porozumieniu formę i zakres udzielanej pomocy.

4. Gminy, powiaty i samorządy województwa mogą tworzyć strukturę realizującą zadania ochrony ludności obejmującą swym zasięgiem obszar przekraczający teren jednego powiatu, jeżeli wynika to z przeprowadzonej analizy potencjalnych zagrożeń dla ludności i ocenie ryzyka ich wystąpienia, a także jest ekonomicznie uzasadnione podczas tworzenia i utrzymywania zasobów ochrony ludności.

5. Organy samorządu województwa i organy powiatu mogą zawierać porozumienia lub umowy o współdziałaniu w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 7 i art. 8, określając formę i zakres możliwej do udzielenia pomocy.

6. O formie i zakresie udzielonej pomocy organy, o których mowa w ust. 3 i 5, informują właściwego terytorialnie wojewodę.

7. Wójt, starosta i wojewoda, dysponowanie zasobami ochrony ludności tworzonymi w ramach programów ochrony ludności, może zlecić kierownikom służb, inspekcji i straży według ich właściwości oraz według charakteru zagrożenia.

Rozdział 4

Wykrywanie zagrożeń oraz powiadamianie, ostrzeganie i alarmowanie.

Art. 14. 1. Wykrywanie zagrożeń oraz powiadamianie, ostrzeganie i alarmowanie polega na:

- 1) pozyskiwaniu informacji o zbliżaniu się lub stwierdzeniu faktu zaistnienia, na określonym terenie, zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi;
- 2) określaniu rodzaju, miejsca, skali i skutków zaistniałych zagrożeń oraz oznaczaniu stref niebezpiecznych;
- 3) powiadamianiu, ostrzeganiu i alarmowaniu ludności o zbliżającym się niebezpieczeństwie oraz informowanie o zalecanych zasadach postępowania obywateli w określonej sytuacji.

2. Do wykonywania czynności związanych z wykrywaniem zagrożeń oraz informowaniem, ostrzeganiem i alarmowaniem zobowiązane są:

- 1) podmioty ochrony ludności, odpowiednio do nałożonych na nie zadań;
- 2) zarządzający zakładami pracy, obiektami oraz instalacjami stanowiącymi potencjalne zagrożenie dla ludności i środowiska w przypadku ich uszkodzenia lub awarii mogących stanowić źródło zagrożenia wykraczającego poza zakład, obiekt lub instalacje;

3) jednostki organizacyjne, których statutowa działalność przewiduje wykonywanie takich czynności – w zakresie ustalonym przez właściwe terenowo organy ochrony ludności.

3. Podmioty wymienione w ust. 2 tworzą system wykrywania i alarmowania.

4. Podmioty, o których mowa w ust. 2, funkcjonujące w czasie pokoju mające całodobową służbę dyżurną lub mające obowiązek zapewnienia realizacji zadań wynikających z art. 20 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. tworzą system wczesnego ostrzegania.

5. Podmioty zarządzające systemami monitorowania sytuacji zagrożeń są obowiązane do niezwłocznego przekazywania, organom ochrony ludności, informacji o możliwości wystąpienia zagrożenia i przewidywanej skali jego zasięgu.

6. Organy ochrony ludności, zgodnie z właściwością terytorialną, wykonują zadania, o których mowa w ust. 1, pkt 3 poprzez:

- 1) syreny alarmowe;
- 2) urządzenia nagłaśniające;
- 3) regionalne systemy ostrzegania;
- 4) nadawanie komórkowe;
- 5) wydawców dzienników lokalnych i ogólnopolskich;
- 6) stacje radiowe i telewizyjne;
- 7) operatorów sieci telekomunikacyjnych;
- 8) inne.

7. Podstawowym elementem służącym do alarmowania ludności są syreny alarmowe.

8. Syreny alarmowe mogą występować pojedynczo lub wchodzić w skład systemu alarmowania i powiadamiania ludności.

9. Za budowę, rozbudowę i modernizację systemu alarmowania i powiadamiania ludności odpowiada wojewoda.

10. Za utrzymanie w sprawności systemu alarmowania i powiadamiania ludności, w tym naprawy, odpowiada organ samorządowy, któremu system alarmowania i powiadamiania ludności lub syreny alarmowe zostały przekazane.

11. Komunikaty ostrzegawcze i alarmowe rozpowszechnia się w formie:

- 1) sygnałów alarmowych;
- 2) telewizyjnych lub radiowych informacji graficznych i innych wizualnych wiadomości tekstowych w trakcie emisji programów;

- 3) krótkich wiadomości tekstowych lub wiadomości poczty głosowej przesyłanych za pomocą telefonii komórkowej abonentom znajdującym się w zagrożonym rejonie;
- 4) informacji zamieszczonych w internecie;
- 5) innych sposobów, zwyczajowo przyjętych w danej społeczności.

12. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia organizację i warunki przygotowania oraz sposób funkcjonowania systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz właściwość organów w tych sprawach biorąc pod uwagę podniesienie efektywności procedur współdziałania podmiotów funkcjonujących w ramach systemu wykrywania i alarmowania oraz systemów wczesnego ostrzegania.

Art. 15. Nadawcy programów radiowych i telewizyjnych, operatorzy sieci telekomunikacyjnych oraz internetowych serwisów informacyjnych są obowiązani, po otrzymaniu komunikatów od podmiotów i organów ochrony ludności o zagrożeniu, do ich nieodpłatnego i niezwłocznego publikowania, zamieszczania lub przekazywania.

Rozdział 5

Prawa i obowiązki obywateli w zakresie ochrony ludności

Art. 16. Osoby zaalarmowane lub poinformowane o zagrożeniu, są obowiązane do:

- 1) zachowania się w sposób zgodny z przekazanym komunikatem;
- 2) podjęcia we własnym zakresie działań mogących zmniejszyć skutki zagrożenia, mających na celu ochronę zdrowia, życia i mienia;
- 3) przekazania informacji o zagrożeniach i sposobach postępowania, w ramach posiadanych możliwości, osobom, co do których nie ma pewności, że treść komunikatu do nich dotarła.

Art. 17. Każdy, kto zauważy zjawisko lub zdarzenie mogące stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić właściwe służby ratownicze, a także do czasu ich przybycia, udzielić pomocy osobom znajdującym się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Rozdział 6

Planowanie ochrony ludności i obrony cywilnej

Art. 18. 1. Planowanie przygotowań i zamierzeń w sferze ochrony ludności i obrony cywilnej realizowane jest w ramach:

- 1) planu obrony cywilnej państwa;
- 2) planów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin;
- 3) planów ewakuacji ludności, zwierząt i mienia na wypadek masowego zagrożenia;
- 4) planów działania urzędów w zakresie realizacji zadań ochrony ludności, po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny;
- 5) gminnych, powiatowych i wojewódzkich planów zarządzania kryzysowego oraz Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego, o których mowa w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym;
- 6) planowania przygotowań obronnych państwa prowadzonych przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego dotyczących obrony cywilnej określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) innych planów i programów, w szczególności programów zapobiegania poważnym awariom przemysłowym i planów operacyjno-ratowniczych dla zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej i zwiększonym ryzyku awarii, planów operacyjnych ochrony przed powodzią, planów postępowania awaryjnego w przypadku zdarzeń radiacyjnych, planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

2. Plan obrony cywilnej państwa podlega uzgodnieniu z Ministrem Obrony Narodowej oraz innymi ministrami kierującymi działami administracji rządowej.

3. Planowi obrony cywilnej państwa nadaje się klauzulę tajności w trybie ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1167).

4. Plan obrony cywilnej państwa opracowuje Prezes Rady Ministrów. Prezes Rady Ministrów może upoważnić Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju do opracowania planu obrony cywilnej państwa.

5. Wójt, starosta i wojewoda opracowują plany obrony cywilnej odpowiednio dla właściwego sobie szczebla.

6. Wójt, starosta i wojewoda opracowują plany ewakuacji ludności, zwierząt i mienia na wypadek masowego zagrożenia dla określonego szczebla.

7. Ministrowie kierujący działami administracji rządowej, szefowie urzędów centralnych oraz wojewodowie opracowują plany działania urzędów w zakresie realizacji zadań ochrony ludności po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny.

8. Instytucje państwowe, przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne oraz społeczne organizacje ratownicze, przewidziane do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć w zakresie ochrony ludności opracowują karty realizacji zadań obrony cywilnej według ustaleń właściwego organu ochrony ludności, które stanowią element planu obrony cywilnej określonego szczebla.

9. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia sposób, tryb i terminy tworzenia, aktualizacji oraz strukturę planów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 – 4, w tym wzory kart realizacji zadań obrony cywilnej, kierując się ustaleniem sposobu realizacji zadań obrony cywilnej na okres zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny.

10. Plan obrony cywilnej województwa podlega uzgodnieniu z szefem wojewódzkiego sztabu wojskowego.

11. Plany, o których mowa w ust. 1 pkt 3, podlegają zaopiniowaniu przez szefów wojewódzkich sztabów wojskowych w szczególności, w zakresie zaplanowanych rejonów ewakuacji i dróg ewakuacji. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości szefowie wojewódzkich sztabów wojskowych wskazują niezbędne korekty planów.

12. Szefowie ochrony ludności i obrony cywilnej województw, powiatów i gmin stworzą wykaz instytucji państwowych, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz społecznych organizacji ratowniczych przewidzianych do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony cywilnej.

Rozdział 7

Programy ochrony ludności

Art. 19. 1. Wójt, starosta oraz zarząd województwa opracowują wieloletnie programy ochrony ludności w zakresie realizacji swoich zadań odpowiednio dla gminy, powiatu i województwa obejmujące w szczególności:

- 1) analizę nadzwyczajnych zagrożeń np. powodzi, huraganów, zagrożeń chemicznych;
- 2) analizę przygotowania gminy, powiatu, województwa do usuwania skutków nadzwyczajnych zagrożeń;

- 3) analizę funkcjonowania systemów ostrzegania i alarmowania ludności;
- 4) przygotowanie planów i przedsięwzięć zmniejszających ryzyko powstania sytuacji zagrożeń bądź ograniczających ich rozległość;
- 5) przygotowanie niezbędnych zasobów materiałowych i sprzętowych do usuwania skutków zdarzeń nadzwyczajnych oraz do ochrony ludności;
- 6) wdrożenie rozwiązań organizacyjnych w zakresie dysponowania zasobów materiałowych i sprzętowych oraz sił i środków należących do podmiotów ochrony ludności;
- 7) określenie sposobów, priorytetów, kosztów i możliwości realizacyjnych planowanych przedsięwzięć, a także harmonogramy ich realizacji;
- 8) określenie form i sposobów edukacji społeczeństwa z zakresu ochrony ludności uwzględniające kształtowanie świadomości potencjalnych zagrożeń i adekwatnych zachowań społecznych;
- 9) określenie sposobu organizacji ćwiczeń podmiotów ochrony ludności w zakresie usuwania skutków zdarzeń nadzwyczajnych oraz w zakresie ochrony ludności;

2. Organ ochrony ludności sporządzający program, o którym mowa w ust. 1, zasięga opinii organów administracji publicznej wyższego szczebla właściwych w sprawach ochrony ludności oraz podmiotów ochrony ludności w zakresie ich dotyczącym.

3. Programy, o których mowa w ust. 1, mogą być programami wspólnymi właściwych organów ochrony ludności. Dopuszcza się aby w ramach wszystkich gmin danego powiatu tworzony był program powiatowy.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, organy obowiązane do opracowania programów zawierają stosowne porozumienia bądź umowy o współdziałaniu w tym zakresie wskazując organ odpowiedzialny za realizację tego zadania.

5. Samorząd województwa może wspierać finansowo i rzeczowo realizację programów przygotowanych przez samorządy gmin i powiatów.

6. Programy ochrony ludności tworzy się na 10 lat. Aktualizację programów przeprowadza się minimum co 4 lata.

Rozdział 8

Edukacja w zakresie ochrony ludności

Art. 20. 1. Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, zwana dalej „edukacją”, obejmuje kształcenie oraz nauczanie w systemie szkolnym, szkolenia realizowane w trybie zajęć pozaszkolnych oraz powszechne edukowanie społeczeństwa.

2. Celami edukacji są:

- 1) przygotowanie organów administracji publicznej do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) przygotowanie pracowników administracji publicznej, zakładów pracy oraz formacji obrony cywilnej do realizacji zadań z zakresu obrony cywilnej;
- 3) doskonalenie nabytych przez podmioty ochrony ludności umiejętności do realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 4) przekazanie ludności cywilnej wiedzy na temat zagrożeń oraz jej przygotowanie do właściwego zachowania się w przypadku ich wystąpienia;
- 5) przygotowanie ludności cywilnej do powszechnej samoobrony.

3. Powszechne edukowanie społeczeństwa w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej organizują organy ochrony ludności przy wsparciu podmiotów ochrony ludności.

4. Edukacja obejmuje dorosłych i dzieci w formie i zakresie tematycznym dostosowanym do możliwości poznawczych odbiorców.

5. Edukację pozaszkolną w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej prowadzi się w dowolnych formach umożliwiających dotarcie do jak najszerszego grona odbiorców.

6. Organy i podmioty ochrony ludności, organizujące imprezy publiczne, zobowiązane są włączać do ich programów prezentacje z elementami edukacji powszechnej społeczeństwa w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej.

7. Organy ochrony ludności we współpracy ze służbami, strażami i stowarzyszeniami zajmującymi się ratownictwem organizują pozaszkolne formy edukacji powszechnej społeczeństwa w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej dla dzieci i młodzieży.

8. Obowiązek edukacji powszechnej społeczeństwa w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej obejmuje dzieci od 4 roku życia.

9. Organy ochrony ludności oraz służby, inspekcje i straże, zobowiązane są do niezwłocznego informowania społeczeństwa o szczególnych zagrożeniach, na które jest narażone oraz wskazanie właściwych zachowań.

10. Organy ochrony ludności mogą odstąpić od informowania społeczeństwa o zagrożeniach lub zakazać informowania podmiotom ochrony ludności tylko i wyłącznie, jeśli nie spowoduje to bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia ludzi w sytuacji, gdy możliwe jest ich szybkie usunięcie.

11. Organy ochrony ludności oraz kierujący podmiotami ochrony ludności podlegają obowiązkowi szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

12. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady organizacji, tryb i sposoby prowadzenia edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej w tym szkoleń oraz zakres obowiązkowych szkoleń organów ochrony ludności i podmiotów określonych w art. 3, biorąc pod uwagę zapewnienia właściwego dostępu społeczeństwa do edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Art. 21. 1. W celu praktycznego sprawdzenia i weryfikacji sposobów realizacji zadań ochrony ludności, właściwe organy organizują sprawdzające ćwiczenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, zwane dalej „ćwiczeniami”, dotyczące w szczególności: procedur ostrzegania, alarmowania i informowania ludności, procedur ewakuacji, procesu tworzenia obrony cywilnej na czas wojny i innych.

2. Ćwiczenia planują, przygotowują i organizują organy ochrony ludności, na podstawie rocznych planów szkoleń i ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej opracowanych przez te organy.

3. Celem ćwiczeń jest doskonalenie i utrzymanie odpowiedniego poziomu umiejętności niezbędnych do kierowania i realizacji zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

4. Organy ochrony ludności zobowiązane są do zapewnienia w ramach ćwiczeń:

- 1) przygotowania osób pełniących kierownicze funkcje do kierowania działaniami prowadzonymi w ramach ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 2) podnoszenia umiejętności kierowników jednostek w zakresie planowania i kierowania podległymi strukturami organizacyjnymi;
- 3) doskonalenia indywidualnych umiejętności kadry kierowniczej i zgraniu komórek funkcjonalnych urzędów zapewniających sprawne funkcjonowanie struktur obrony cywilnej w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub wojny, klęsk żywiołowych, katastrof oraz zagrożeń terrorystycznych;
- 4) sprawdzenia zdolności i gotowości do działania oraz stopnia sprawności struktur realizujących zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;

- 5) doskonalenia umiejętności działania zespołowego w wykonywaniu zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- 6) kształtowania umiejętności współdziałania wszystkich podmiotów ochrony ludności oraz struktur obrony cywilnej z podmiotami realizującymi zadania w zakresie bezpieczeństwa i ratownictwa.

5. W celu zapewnienia właściwego poziomu gotowości do działania struktur obrony cywilnej oraz podmiotów ochrony ludności na danym szczeblu administracyjnym, ćwiczenia przeprowadza się w formie:

- 1) gier kierowniczych na szczeblu województwa – co najmniej jednego na trzy lata;
- 2) treningów decyzyjnych – nie rzadziej niż jednego w roku na każdym szczeblu administracyjnym;
- 3) ćwiczeń epizodycznych podmiotów ochrony ludności i jednostek organizacyjnych obrony cywilnej – nie rzadziej niż raz na dwa lata;
- 4) ćwiczeń kompleksowych – nie rzadziej niż raz na trzy lata;

6. Ćwiczenia planuje się w sposób cykliczny. Cykl planowania ćwiczenia, powinien uwzględnić czas potrzebny jego uczestnikom na właściwe przygotowanie się do udziału w ćwiczeniu.

7. Dla osiągnięcia zakładanych celów szkoleniowych oraz ograniczenia dużej liczby ćwiczeń o pokrewnej tematyce, problematykę ochrony ludności i obrony cywilnej włącza się do ćwiczeń obronnych oraz ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego.

8. Podmiotom ochrony ludności realizującym zadania szkoleniowe w ramach ćwiczeń wyższego szczebla, na wniosek organu właściwego do spraw ochrony ludności, można zaliczyć udział w tym ćwiczeniu, jako realizację ćwiczenia własnego z zachowaniem wymogu posiadania pełnej dokumentacji realizowanych zadań.

9. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres, tryb i sposób organizowania i prowadzenia ćwiczeń, biorąc pod uwagę zapewnienia właściwego przygotowania i sprawdzenia gotowości organów i podmiotów państwowych oraz ludności cywilnej do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej.

Rozdział 9

Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności

Art. 22. W celu zapewnienia właściwej realizacji zadań edukacyjnych w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej w tym zarządzania kryzysowego, minister właściwy do spraw wewnętrznych utworzy w drodze rozporządzenia Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności zwane dalej „Centrum”.

Art. 23. Centrum tworzy się, jako jednostkę organizacyjną podległą ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych i prowadzoną w jego imieniu przez Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

Art. 24. 1. Do zadań Centrum należy w szczególności:

- 1) prowadzenie działalności dydaktycznej w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zarządzania kryzysowego na potrzeby administracji rządowej, samorządowej, systemu oświaty, organizacji pozarządowych, firm komercyjnych oraz ludności cywilnej;
- 2) kształcenie i przygotowanie kadr specjalistów do wykonywania zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zarządzania kryzysowego;
- 3) sprawowanie nadzoru nad właściwym przebiegiem procesu kształcenia i szkolenia z zakresu obrony cywilnej i ochrony ludności oraz zarządzania kryzysowego;
- 4) inicjowanie, zarządzanie i kontrola procesu edukacji społeczeństwa w szczególności w zakresie kształtowania świadomości i nawyków prawidłowych działań dotyczących ochrony ludności, ochrony dóbr dziedzictwa narodowego oraz wypełniania powinności na rzecz bezpieczeństwa.

2. Zadania Centrum realizowane są w szczególności przez:

- 1) opracowywanie programów i organizowanie szkoleń i innych cyklicznych form doskonalenia zawodowego;
- 2) koordynowanie działalności szkoleniowej;
- 3) przygotowywanie oraz organizowanie konferencji, sympozjów i seminariów;
- 4) współpracę międzynarodową oraz współdziałanie z podstawowymi jednostkami organizacyjnymi szkół wyższych prowadzącymi kształcenie na kierunku ochrony ludności i zarządzania kryzysowego, jednostkami badawczo-rozwojowymi oraz placówkami naukowymi Polskiej Akademii Nauk, w zakresie działalności szkoleniowej oraz innych form doskonalenia zawodowego;

- 5) prowadzenie działalności wydawniczej związanej z realizacją zadań, o których mowa w ust. 1;
- 6) pozyskiwanie i wykorzystywanie funduszy pomocowych przeznaczonych na finansowanie zadań, o których mowa w ust. 1;
- 7) wykonywanie innych zadań związanych z doskonaleniem kadr specjalistów do wykonywania zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zarządzania kryzysowego.

Art. 25. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację i sposób przeprowadzania szkoleń,
- 2) ramowy program szkoleń oraz ramowy program szkolenia potwierdzającego posiadanie kwalifikacji do wykonywania pracy na określonych stanowiskach objętych kierunkami szkolenia,
- 3) tryb opracowywania szczegółowych programów szkoleń i ich zatwierdzania,
- 4) rodzaje zajęć dydaktycznych oraz ich wymiar czasowy,
- 5) kwalifikacje wykładowców i instruktorów,
- 6) wymagania dotyczące bazy dydaktycznej,
- 7) szczegółowe warunki, formę i tryb przeprowadzania egzaminów potwierdzających posiadanie kwalifikacji nabywanych za pośrednictwem Centrum,
- 8) wzór zaświadczeń i certyfikatów

– w celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań Centrum,

Art. 26. Centrum posiada osobowość prawną.

Art. 27. 1. Centrum kieruje Dyrektor przy pomocy zastępcy.

2. Dyrektora Centrum powołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

3. Zastępcę Dyrektora Centrum powołuje Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju na wniosek Dyrektora Centrum.

Art. 28. Nadzór nad działalnością Centrum sprawuje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 29. Nadzór pedagogiczny nad działalnością Centrum, sprawuje minister właściwy do spraw edukacji.

Art. 30. Szczegółowy zakres i formy prowadzenia edukacji, w tym szkoleń, ustala Dyrektor Centrum w uzgodnieniu z Szefem Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

Art. 31. Wykonywanie zadań zleconych Centrum przez osoby prawne lub fizyczne, wykraczających poza zakres ustawowych zadań, jest finansowane przez właściwego zleceniodawcę na podstawie zawartej umowy.

Art. 32. Z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, są finansowane budowa, rozbudowa, utrzymanie i funkcjonowanie Centrum.

Art. 33. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia nadaje statut Centrum, określając jego ustrój, organizację, siedzibę, symbole oraz sposób i tryb realizowania działalności szkoleniowej, mając na uwadze stworzenie odpowiednich warunków organizacyjnych niezbędnych dla prawidłowej realizacji zadań Centrum.

Rozdział 10

Zapewnienie zbiorowej ochrony ludności i zabezpieczenie mienia w sytuacji zagrożenia

Art. 34. 1. W celu zapewnienia ochrony ludności oraz zabezpieczenia ruchomych zabytków kultury, szczególnie ważnej dokumentacji, cennych i ważnych urządzeń, zabezpieczenia i ochrony zapasów żywności i leków przed skutkami sytuacji zagrożeń dotyczących w szczególności zdarzeń o charakterze terrorystycznym, skażeń wywołanych awariami przemysłowymi oraz działań wojennych, organy, o których mowa w art. 5 ust. 1, oraz pozostali ministrowie planują adekwatne do możliwych zagrożeń niezbędne techniczno-organizacyjne przedsięwzięcia dotyczące:

- 1) wykorzystania części obiektów komunikacyjnych, handlowych, usługowych, magazynowych i innych;
- 2) wykorzystania pomieszczeń budowli ochronnych;
- 3) doraźnego adaptowania pomieszczeń mogących być wykorzystanymi na potrzeby ochrony ludności;
- 4) planowania środków transportu umożliwiających ewakuację z miejsc zagrożenia ludzi i mienia;
- 5) przewidywanych miejsc ewakuacji.

2. O ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej, warunki wykorzystania na określone cele obiektów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, określa właściciel lub zarządca,

a w przypadku ogłoszenia stanu gotowości obronnej państwa czasu wojny lub innego zagrożenia, właściwy miejscowo organ ochrony ludności w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań związanych z ochroną ludności.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne jakim powinny odpowiadać schrony i ukrycia, ich usytuowanie oraz warunki eksploatacji w celu ustalenia szczegółowych warunków technicznych, jakie powinny spełniać schrony i ukrycia, ich usytuowanie oraz warunki eksploatacji, w tym wymagania ochronne i funkcjonalne, wymagania techniczne w zakresie remontów, modernizacji i przygotowania, zasad obsługi, konserwacji, użytkowania, nadzoru technicznego i ewidencjonowania oraz zasad przygotowywania ukryć doraźnych w przypadku podwyższenia stanu gotowości obronnej państwa lub innego zagrożenia.

Rozdział 11

Funkcjonowanie obrony cywilnej

Art. 35. 1. W czasie powszechnej mobilizacji prowadzi się działania przygotowawcze do przekształcenia ochrony ludności w obronę cywilną. W razie wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny, ochrona ludności przekształca się w obronę cywilną, a podmioty ochrony ludności określone w art. 3 pkt 1-9 i 12-13 ustawy, stają się organizacjami obrony cywilnej w rozumieniu artykułu 61 lit. b pierwszego Protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. i realizują określone w nim zadania oraz zadania, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2.

2. Organizacjami obrony cywilnej stają się także podmioty niebędące podmiotami ochrony ludności, a które organ ochrony ludności powołał jako formacje obrony cywilnej określone w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Organizacje obrony cywilnej nie mogą prowadzić działań, które na podstawie prawa międzynarodowego mogłyby pozbawić ich prawa do ochrony.

Art. 36. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór krajowego znaku rozpoznawczego obrony cywilnej,
- 2) prawo używania nazwy „Obrona Cywilna” i znaku rozpoznawczego obrony cywilnej w czasie pokoju i w czasie konfliktów zbrojnych,

- 3) sposób umieszczania i używania znaku obrony cywilnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i poza granicami państwa,
 - 2) wzór karty tożsamości personelu obrony cywilnej,
 - 3) zasady i tryb wydawania karty tożsamości personelu obrony cywilnej
- biorąc pod uwagę przepisy prawa międzynarodowego, w szczególności protokoły dodatkowe do Konwencji genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczące ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (protokół I) oraz dotyczące ochrony ofiar niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół II), oraz precyzyjnego określenia wzorów dokumentów i znaków obrony cywilnej.

Art. 37. 1. W ramach planowania ochrony ludności na czas wojny, spośród osób zatrudnionych w podmiotach ochrony ludności, o których mowa w art. 3 pkt 1-9 i 12-13 oraz osób będących pracownikami bądź wolontariuszami podmiotów, o których mowa w art. 35 ust. 2, organ ochrony ludności, w uzgodnieniu z właściwym miejscowo wojskowym komendantem uzupełnień, wyznacza osoby stanowiące personel organizacji obrony cywilnej.

2. Do podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 11 wyznacza się osoby zgodnie z art. 142 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Ewidencję osób stanowiących personel organizacji obrony cywilnej tworzą i prowadzą organy, o których mowa w ust. 1, w porozumieniu z właściwym miejscowo wojskowym komendantem uzupełnień.

4. W ewidencji gromadzi się dane, o których mowa w art. 54a ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

5. W przypadku wystąpienia sytuacji, o których mowa w art. 35 ust. 1, personelowi organizacji obrony cywilnej wydawana jest karta i tabliczka tożsamości, o których mowa art. 54a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

6. Personel organizacji obrony cywilnej, ujęty w ewidencji, o której mowa w ust. 3, wraz z odpowiednim sprzętem i wyposażeniem nie podlega mobilizacji do Sił Zbrojnych ani przydziałom organizacyjno-mobilizacyjnym do jednostek zmilitaryzowanych.

Art. 38. W razie wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny koordynacja wzajemnego udzielania pomocy odbywa się z uwzględnieniem hierarchii podziału

administracyjnego kraju w zakresie obrony cywilnej, niezależnie od zawartych uprzednio umów lub porozumień w tym względzie.

Art. 39. Organy ochrony ludności, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, 2, 4, mogą nakładać na podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 7, 12 i 13 zadania z zakresu obrony cywilnej. Organy te opracowują wykazy instytucji państwowych, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz społecznych organizacji ratowniczych funkcjonujących na ich terenie, przewidzianych do prowadzenia przygotowań realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony cywilnej. Wykaz podlega uzgodnieniu z Szefem Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego.

Art. 39a. W sprawach obrony cywilnej w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 21 listopada 1961 r. o powszechnym obowiązku obrony.

Rozdział 12

Używanie i ochrona znaku i nazwy „Obrona Cywilna” w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 40. 1. W celu identyfikacji organizacji obrony cywilnej, ich personelu, budynków, sprzętu, mienia, schronów i ukryć ludności – stosuje się międzynarodowy znak rozpoznawczy obrony cywilnej.

2. Personelowi obrony cywilnej wydaje się karty tożsamości.

3. W czasie pokoju międzynarodowy znak rozpoznawczy obrony cywilnej może być używany za zgodą uprawnionych władz przez organizacje obrony cywilnej do identyfikacji ich służb.

4. Do identyfikacji personelu medycznego i duchownego, formacji medycznych i środków transportu medycznego obrony cywilnej stosuje się dodatkowy znak rozpoznawczy.

Art. 41. Prawo do używania znaku lub nazwy Obrona Cywilna jako godła lub znaku rozpoznawczego i ochronnego przysługuje w przypadkach i na zasadach określonych w Konwencjach Genewskich.

Art. 42. Zabronione jest używanie, z naruszeniem art. 40 i 41, znaku lub nazwy „Obrona Cywilna” oraz innych znaków lub nazw stanowiących ich naśladowictwo.

Rozdział 13

Formacje obrony cywilnej

Art. 43. Formacje obrony cywilnej tworzą ministrowie kierujący działami administracji rządowej, wojewodowie, starostowie, i wójtowie, a także kierownicy podmiotów gospodarczych, zakładów pracy wskazanych przez właściwy terenowo organ ochrony ludności, którzy uwzględniają w przypadku konieczności ich powołania skalę występujących zagrożeń, zakres wykonywanych zadań oraz obszar odpowiedzialności terytorialnej.

Art. 44. Do służby w formacjach obrony cywilnej przeznaczają się zgodnie z art. 142 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej osoby, które:

- 1) w czasie pokoju:
 - a) odbywają ćwiczenia i szkolenia,
 - b) uczestniczą w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków;
- 2) w czasie zagrożenia wojną i wojny realizują przypisane im zdania wynikające z drugiego Protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r.

Art. 45. 1. Osoby, o których mowa w art. 3 pkt 11, przeznaczają się do służby zgodnie z art. 143 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem ust 2.

2. Na stanowisko komendanta formacji przeznaczają minister, wojewoda, starosta, wójt, a także pracodawca.

Art. 46. 1. Liczbę poborowych, którzy mogą być powoływani w roku kalendarzowym do zasadniczej służby w obronie cywilnej, na przeszkolenie w obronie cywilnej, szkolenia poborowych w obronie cywilnej, jak również do odbycia ćwiczeń w obronie cywilnej planuje szef obrony cywilnej województwa w porozumieniu z szefami obrony cywilnej powiatów i gmin lub miast z dwuletnim wyprzedzeniem.

2. Pracownikowi powołanemu do odbycia przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia poborowych w obronie cywilnej, odbycia ćwiczeń w obronie cywilnej jak również do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków pracodawca zobowiązany jest do udzielenia urlopu bezpłatnego.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, corocznie liczbę poborowych, którzy mogą być powoływani w roku kalendarzowym do zasadniczej służby w obronie cywilnej, na przeszkolenie w obronie cywilnej, szkolenia poborowych w obronie cywilnej, jak również do odbycia ćwiczeń w obronie cywilnej, z uwzględnieniem potrzeb etatowych poszczególnych formacji.

Art. 47. 1. Pracownikowi powołanemu do odbycia przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia poborowych w obronie cywilnej, odbycia ćwiczeń w obronie cywilnej jak również do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków przysługuje uposażenie zasadnicze obejmujące składkę na ubezpieczenie społeczne, składkę na ubezpieczenie zdrowotne a także zwrot kosztów dojazdu do miejsca powołania oraz wyżywienie i zakwaterowanie.

2. Wysokość uposażenia zasadniczego za każdy dzień trwania przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia poborowych w obronie cywilnej, odbywania ćwiczeń w obronie cywilnej, jak również do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków wynosi według stopnia wojskowego zachowanego ze służby wojskowej jednak nie mniejszy jak:

- 1) dla szeregowych członków formacji obrony cywilnej – według stopnia wojskowego dla kaprała;
- 2) dla komendantów formacji cywilnej – według stopnia wojskowego dla podporucznika.

2. Dla członków formacji obrony cywilnej nie posiadających stopnia wojskowego ustala się wartość uposażenia zasadniczego za każdy dzień trwania przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia poborowych w obronie cywilnej, odbywania ćwiczeń w obronie cywilnej jak również do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków:

- 1) dla szeregowych członków formacji obrony cywilnej – według stopnia wojskowego dla kaprała;
- 2) dla komendantów formacji cywilnej – według stopnia wojskowego dla podporucznika.

3. W przypadku, gdy wartość uposażenia zasadniczego jest mniejsza niż z tytułu wynagrodzenia z zakładu pracy lub dochód pochodzący z prowadzenia działalności gospodarczej uposażenie zasadnicze za każdy dzień trwania przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia poborowych w obronie cywilnej, odbywania ćwiczeń w obronie cywilnej jak również zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich

skutków przysługuje takie jak wartość wynagrodzenia lub dochodu pochodzącego z prowadzenia działalności gospodarczej jednak nie większa jak dwie średnie krajowe.

4. Pobieranie uposażenia za czas przeszkolenia w obronie cywilnej, szkolenia poborowych w obronie cywilnej, odbycia ćwiczeń w obronie cywilnej jak również do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków powoduje zawieszenie na ten czas zasiłku dla bezrobotnych.

Art. 48. Finansowanie osób formacji obrony cywilnej w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków odbywa się w ramach 0,5% środków przeznaczonych w budżetach województw i samorządów na zwalczanie klęsk żywiołowych lub z puli przeznaczonej na ćwiczenia w obronie cywilnej.

Art. 49. 1. Koszty związane z utrzymaniem i zapewnieniem funkcjonowania formacji obrony cywilnej do odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej ponosi organ tworzący oddział.

2. Organy tworzące oddziały do odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej są zobowiązane do:

- 1) zapewnienia jej członkom zakwaterowania oraz warunków do pracy kadrze oddziału;
- 2) zapewnienia warunków do szkolenia i wykonywania zadań obrony cywilnej przez ich członków;
- 3) umożliwienia członkom formacji podnoszenia kwalifikacji ogólnych i zawodowych, w tym przeszkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 4) zapewnienia jej członkom całodziennego wyżywienia lub wypłaty równoważnika pieniężnego;
- 5) zaopatrzenia członków formacji w umundurowanie, odzież i obuwie ochronne oraz sprzęt ochrony osobistej;
- 6) pokrywania wydatków z tytułu uposażenia i innych należności pieniężnych junaków i kadry oddziału oraz obowiązkowego ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, a także przejazdów do miejsca wykonywania zadań obrony cywilnej i z powrotem;
- 7) zapewnienia członkom formacji możliwości korzystania z urządzeń socjalnych, kulturalnych i sportowych, jeżeli brak ich w miejscu zakwaterowania.

Art. 50. 1. W formacjach obrony cywilnej do odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej na stanowiska komendantów przeznacza się osoby posiadające odpowiednie predyspozycje pedagogiczne oraz przygotowanie specjalistyczne:

- 1) pracownicy cywilni na podstawie umowy o pracę,
- 2) żołnierze zawodowi skierowani do wykonywania zadań w obronie cywilnej na podstawie odrębnych przepisów oraz oddelegowani funkcjonariusze innych służb.

2. Z wnioskiem o skierowanie żołnierza zawodowego lub oddelegowanie funkcjonariusza do wykonywania zadań w formacjach obrony cywilnej, o których mowa w ust. 1, występują organy tworzące te oddziały.

Art. 51. 1. Ogólne kierownictwo i nadzór nad formacjami obrony cywilnej należy do właściwych szefów obrony cywilnej.

2. Nadzór nad przygotowaniem formacji obrony cywilnej przeznaczonych do wykonywania zadań specjalnych sprawują właściwi ministrowie.

Art. 52. 1. Wyposażenie formacji obrony cywilnej stanowią sprzęt i materiały ustalone tabelami należności, nabywane ze środków budżetu państwa przewidzianych na cele obrony cywilnej lub środków samorządów terytorialnych, podmiotów gospodarczych i organizacji społecznych.

2. W czasie prowadzenia ćwiczeń i w akcjach ratunkowych formacje obrony cywilnej mogą wykorzystywać nieruchomości i rzeczy ruchome oddane do używania w ramach świadczeń na rzecz obrony, na podstawie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 53. 1. Utworzenie oddziału obrony cywilnej, w którym poborowi odbywają zasadniczą służbę w obronie cywilnej, wymaga zgody Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

2. Wnioski, w formie zbiorczych zestawień, o utworzenie oddziału, o którym mowa w ust. 1, zainteresowane organy składają do Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju w terminie do dnia 1 grudnia z dwuletnim wyprzedzeniem utworzenia oddziału.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać:

- 1) oznaczenie organu wnoszącego o utworzenie oddziału;
- 2) określenie rodzaju oddziału;
- 3) miejsce stacjonowania oraz nazwę jednostki organizacyjnej, przy której oddział zostanie utworzony;

4) skład oddziału i jego strukturę organizacyjną.

4. Jeżeli organem tworzącym oddział obrony cywilnej, o którym mowa w ust. 1, jest wójt lub kierownik zakładu pracy, do wniosku załącza się opinię właściwego szefa obrony cywilnej województwa o celowości utworzenia oddziału.

Art. 54. 1. Podstawowymi formacjami obrony cywilnej są zakładowe i terenowe formacje obrony cywilnej, powoływane na podstawie zarządzeń właściwego terenowo szefa ochrony ludności i obrony cywilnej. Formacje zakładowe powinny wykonywać zadania zbieżne z zadaniami własnymi danego zakładu.

2. Organ ochrony ludności zlecający powołanie zakładowej formacji obrony cywilnej wyposaża ją w sprzęt ochrony osobistej.

3. W sprzęt specjalistyczny zakładową formację obrony cywilnej wyposaża kierownik zakładu w ramach posiadanego sprzętu.

4. W przypadku dodatkowych wymagań odnośnie sprzętu specjalistycznego koszty zakupu ponosi organ ochrony ludności zlecający powołanie zakładowej formacji obrony cywilnej.

Art. 55. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia ramowe struktury organizacyjne, podstawowe zadania, zasady tworzenia i przygotowania do działania podmiotów przewidzianych do realizacji zadań obrony cywilnej, wymienionych w art. 3 ust. 11, zasady ich wykorzystania w czasie pokoju oraz wojny, a także minimalne normatywy w zakresie zaopatrywania w sprzęt, środki techniczne i umundurowanie niezbędne do wykonywania zadań obrony cywilnej, biorąc pod uwagę zapewnienie właściwej efektywności ich wykorzystania w zwalczaniu klęsk żywiołowych, zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków.

Rozdział 14

Finansowanie ochrony ludności i zabezpieczenie logistyczne

Art. 56. 1. Finansowanie ochrony ludności na poziomie gminy, powiatu i województwa, w tym samorządu województwa, planuje się w ramach budżetów odpowiednio gmin, powiatów i województw w szczególności na:

- 1) utrzymanie gotowości i sprawności systemu ostrzegania i alarmowania ludności;
- 2) tworzenie i odtwarzanie niezbędnych zasobów ochrony ludności;

3) realizację w ramach własnych kompetencji zadań z zakresu ochrony ludności określonych w art. 6 – 9.

2. Wojewoda może wspierać samorząd gminny i powiatowy w realizacji zadań z zakresu ochrony ludności, dotyczących utrzymania systemów ostrzegania i alarmowania, budowli ochronnych i innych zadań będących w jego kompetencji, przekazując im odpowiednie środki rzeczowe lub finansowe na ich wykonanie.

3. Finansowanie zadań ochrony ludności na poziomie województwa i kraju planuje się w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują wojewodowie, minister właściwy do spraw wewnętrznych i inni ministrowie kierujący działami administracji rządowej a także w budżecie Agencji Rezerw Materiałowych oraz odpowiednio w budżetach samorządów województw.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych i pozostałe organy administracji rządowej planują środki na ochronę ludności w tym także na zadania zlecane samorządom terytorialnym, w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują w szczególności na:

- 1) budowanie i odtwarzanie niezbędnych zasobów ochrony ludności;
- 2) wspieranie działalności organizacji pozarządowych i humanitarnych;
- 3) szkolenie organów i podmiotów ochrony ludności;
- 4) przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań ochrony ludności przez administrację publiczną dotyczące w szczególności:
 - a) zapewnienia jednolitych systemów teleinformatycznych baz danych,
 - b) obsługi, przetwarzania i przekazywania informacji z systemów monitorujących sytuacje zagrożeń,
 - c) przekazywania i wymiany informacji pomiędzy podmiotami ochrony ludności,
 - d) wsparcia finansowego organów administracji publicznej i poszkodowanych wskutek wystąpienia sytuacji zagrożeń;
- 5) przygotowanie obrony cywilnej;
- 6) rozbudowę i modernizację systemów ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach;
- 7) realizację Programów Doskonalenia Obrony Cywilnej, o których mowa w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju w ramach planowania budżetowego wskazuje coroczne kierunki i zamierzenia do realizacji przez organy właściwe w sprawach ochrony ludności, o których mowa w art. 5 ust.1 pkt 4 – 6;

6. Zasady otrzymywania i rozliczania dotacji na zadania zlecone, o których mowa w ust. 3, określają przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.⁴⁾) oraz ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 198).

Rozdział 15

Centralna baza magazynowa

Art. 57. 1. Tworzy się Centralną Bazę Magazynowania na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady utworzenia Centralnej Bazy Magazynowej na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej z uwzględnieniem jej lokalizacji, sposobu funkcjonowania, zarządzania i wyposażania biorąc pod uwagę możliwość efektywnego wykorzystania urządzeń i sprzętu służącego do zapewnienia wsparcia ludności cywilnej w sytuacjach kryzysowych, klęsk żywiołowych oraz zagrożeń militarnych.

Rozdział 16

Odszkodowania za szkody poniesione w związku z udziałem w działaniach związanych z ochroną ludności

Art. 58. W przypadku odszkodowań i zadośćuczynienia za szkody poniesione w trakcie działań związanych z ochroną ludności stosuje się art. 415 – 421, art. 445 i art. 448 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380 i 585).

Art. 59. 1. Odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje od Skarbu Państwa.

2. Odszkodowanie i zadośćuczynienie jest wypłacane ze środków pochodzących z rezerwy celowej ustalonej na ten cel w ustawie budżetowej na dany rok.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 938 i 1646, z 2014 r. poz. 379, 911, 1146, 1626 i 1877, z 2015 r. poz. 238, 532, 1045, 1117, 1130, 1189, 1190, 1269, 1358, 1513, 1830, 1854, 1890 i 2150 oraz z 2016 r. poz. 195.

Art. 60. 1. Odszkodowanie i zadośćuczynienie przyznaje się na pisemny wniosek poszkodowanego lub członkom rodziny osoby poszkodowanej, która zmarła, złożony do właściwego wojewody.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) nazwę organu, do którego jest skierowany oraz sprawy, której dotyczy;
- 2) imię, nazwisko oraz adres wnioskodawcy;
- 3) wysokość poniesionej szkody oraz czas, miejsce i okoliczności jej powstania;
- 4) rodzaj i rozmiar szkody na zdrowiu lub szkody majątkowej z którego wynika szkoda;
- 5) orzeczenie właściwej miejscowo komisji lekarskiej o stopniu uszczerbku na zdrowiu a w przypadku śmierci akt zgonu;
- 6) datę i podpis składającego pismo.

Art. 61. 1. Decyzję w sprawie odszkodowania lub zadośćuczynienia wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce prowadzenia działań ratowniczych.

2. W przypadku gdy szkoda majątkowa powstała na terenie dwóch lub więcej województw, właściwy do wydania decyzji jest wojewoda, do którego wniosek został złożony jako pierwszy.

3. Wojewoda wydaje decyzję w sprawie odszkodowania i zadośćuczynienia niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku.

4. Od decyzji, o której mowa w ust. 3 przysługuje odwołanie do Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju w ciągu 14 dni dnia doręczenia decyzji stronie.

5. Odszkodowanie i zadośćuczynienie jest wypłacane w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja o ustaleniu odszkodowania stała się ostateczna.

6. W sprawach przed sądem administracyjnym, o których mowa w ust. 1, Skarb Państwa reprezentuje wojewoda.

Art. 62. W przypadku wniesienia skargi do sądu administracyjnego stosuje się art. 50 – 62 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718 i 846).

Art. 63. Roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem roku od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o powstaniu szkody. Jednakże w każdym przypadku roszczenie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia zakończenia działań ratowniczych w czasie lub następstwie których szkoda powstała.

Art. 64. W przypadku szkody poniesionej podczas ćwiczeń podmiotów ochrony ludności mają zastosowanie art. 56 - 61.

Rozdział 17

Przepisy karne

Art. 65. 1. Kto w sytuacji, wbrew obowiązkom wynikającym z ustawy, nie powiadamia służb ratowniczych o zjawisku lub zdarzeniu mogącym stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Tej samej karze podlega kto nie udziela pomocy osobom znajdującym się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, o której mowa w art. 17.

Art. 66. 1. Kto wbrew obowiązkowi wykonywania zadań obrony cywilnej, o których mowa w art. 35 ust.1, uchyla się od ich wykonywania,

podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 67. Kto wbrew przepisom ustawy używa godeł, znaków lub nazw określonych w art. 40 oraz w rozporządzeniu o którym mowa w art. 36, podlega karze grzywny.

Art. 68. Orzekanie o czyny określone w art. 65 – 67 następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, z tym, że orzekając o czynach określonych w art. 53, stosuje się przepisy o postępowaniu przyspieszonym.

Rozdział 18

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 69. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 17 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 17. 1. Centralnym organem administracji rządowej w sprawach obrony cywilnej jest Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju.

2. Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju podlega ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

4. Do zakresu działania Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju należy:

- 1) przygotowywanie projektów założeń i zasad działania obrony cywilnej;
- 2) ustalanie ogólnych zasad realizacji zadań obrony cywilnej;
- 3) koordynowanie określonych przedsięwzięć i sprawowanie kontroli realizacji przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego zadań obrony cywilnej;
- 4) sprawowanie nadzoru nad odbywaniem zasadniczej służby w obronie cywilnej.

5. Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju w sprawach należących do swojego zakresu działania wydaje zarządzenia, wytyczne, instrukcje i regulaminy.

6. Terenowymi organami obrony cywilnej są wojewodowie, starostowie, wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) jako szefowie ochrony ludności i obrony cywilnej.

7. Do zakresu działania szefów ochrony ludności i obrony cywilnej województw, powiatów i gmin należy kierowanie oraz koordynowanie przygotowań i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej przez instytucje państwowe, przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne działające na ich terenie.”;

2) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Art. 19. Organy administracji i kierownicy jednostek określonych w art. 18 uwzględniają w toku wykonywania zadań w zakresie obronności postulaty dotyczące potrzeb Sił Zbrojnych, przekazywane przez Ministra Obrony Narodowej lub organy wojskowe przez niego upoważnione, oraz postulaty dotyczące potrzeb obrony cywilnej, przekazywane przez Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju lub terenowe organy obrony cywilnej.”;

3) w art. 54a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organy wojskowe wyposażają żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz osoby pełniące służbę w jednostkach zmilitaryzowanych przydzielonych do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, personel organizacji obrony cywilnej, cywilny personel medyczno-sanitarny Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, osoby cywilne towarzyszące Siłom Zbrojnym Rzeczypospolitej Polskiej, personel organizacji „Polski Czerwony Krzyż” i innych ochotniczych organizacji pomocy, osoby cywilne wykonujące czynności duszpasterskie oraz inne osoby określone prawem międzynarodowym - w karty i tabliczki tożsamości.”;

4) art.137 otrzymuje brzmienie:

„Art. 137. Obrona cywilna ma na celu ochronę ludności, zakładów pracy i urządzeń użyteczności publicznej, dóbr kultury, ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny.”;

5) w art.147 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1.Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju może skrócić czas trwania służby lub szkolenia w obronie cywilnej.”;

6) w art.152 ust.4 otrzymuje brzmienie:

„4.Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju może wprowadzić również inne rodzaje wyróżnień.”;

7) w art. 155 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju może uchylić każdą karę dyscyplinarną wymierzoną osobie odbywającej służbę w obronie cywilnej.”;

8) w art. 138 ust.1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zadania obrony cywilnej realizują podmioty ochrony ludności wymienione w ustawie o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz formacje obrony cywilnej.”;

9) w art. 143 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osobom, o których mowa w art. 142 ust. 1 pkt 2, przeznacza i nadaje przydziały do formacji pracodawca, wójt, burmistrz, prezydent, starosta i wojewoda, w tym na stanowisko komendanta, po zasięgnięciu, w uzasadnionych przypadkach opinii lekarza.”.

Art. 70. W ustawie z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz.U. z 2015 r. poz. 1892) dodaje się:

„Art. 9a 1. Odrębna własność lokalu stanowiącego budowlę ochronną powstaje z mocy prawa w momencie wyodrębnienia pierwszego lokalu w budynku, w którym zlokalizowana jest budowla ochronna. Lokal przechodzi na własność właściwej miejscowo jednostki samorządu terytorialnego lub Skarbu Państwa.

2. W stosunku do obiektów, w których znajdują się budowle ochronne stanowiące część nieruchomości wspólnej, odpowiednie jednostki samorządu terytorialnego lub Skarb Państwa, są zobowiązane do doprowadzenia do zgodności stanu prawnego z ust. 1. oraz pokrycia kosztów ponownego rozliczenia udziałów.”.

Art. 71. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz.446) w art. 7 w ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

1) pkt 14 otrzymuje brzmienie:

„14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego i materiałów służących ochronie ludności;”;

2) po pkt 14 dodaje się pkt 14a w brzmieniu:

„14a) ochrony ludności i obrony cywilnej;”.

Art. 72. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 814) w art. 4 w ust. 1 po pkt 15 dodaje się pkt 15a w brzmieniu:

„15a) ochrony ludności i obrony cywilnej;”.

Art. 73. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 486) w art. 14 w ust. 1 po pkt 13 dodaje się pkt 13a w brzmieniu:

„13a) ochrony ludności i obrony cywilnej;”

Art. 74. W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 543, 749 i 1020) w art. 29 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) ochrony ludności i obrony cywilnej;”;

2) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje nadzór nad działalnością Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju, Urzędu do spraw Cudzoziemców, Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej oraz Biura Ochrony Rządu.”.

Art. 75. W ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji publicznej w zakresie ochrony ludności określonej ustawą z dnia o ochronie ludności i obronie cywilnej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej”;

2) w art. 8 w ust. 3 pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju”.

Rozdział 19

Przepisy końcowe

Art. 76. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 22 i art. 57, które wchodzi w życie po upływie 36 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Artykuł 9 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego, a więc także międzynarodowego prawa zwyczajowego. Oznacza to, że Parlament w toku swej działalności ustawodawczej, jak i poszczególne organy władzy wykonawczej związane są treścią ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych. Co więcej, z treści art. 9 Konstytucji wynika, że wszystkie akty prawa wewnętrznego powinny być zgodne z całym prawem międzynarodowym rozumianym szeroko, a nie tylko z umowami międzynarodowymi.

W większości krajów Unii Europejskiej funkcjonują systemy bezpieczeństwa oparte o nowoczesne rozwiązania organizacyjno-prawne, obejmujące sferę ochrony ludności jako sposób przeciwdziałania niebezpieczeństwom wynikającym głównie z rozwoju cywilizacyjnego, anomalii pogodowych, zagrożeń terrorystycznych i innych ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa ludności cywilnej w trakcie pokoju oraz wojny.

W obecnej rzeczywistości nieodzownym atrybutem sprawnego zarządzania bezpieczeństwem są systemowe rozwiązania bazujące na wykorzystywaniu potencjału istniejących struktur i systemów zapewniających obywatelom bezpieczeństwo, zdolnych do podjęcia przedsięwzięć zapewniających obywatelom bezpieczeństwo na co dzień, a nie tylko na czas wojny, jak postrzegana jest obrona cywilna.

Stąd od wielu lat pojawia się pojęcie „ochrona ludności” jako całkiem nowe pojęcie, bo obejmujące swym znaczeniem znacznie szerszy zakres dotyczący zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom w każdym czasie i warunkach.

Obecnie przedstawiany projekt ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej jest ważnym krokiem w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa w obliczu współczesnych zagrożeń, zarówno w warunkach pokojowych, jak i w trakcie wojny. Ustawa w sposób systemowy uzupełnia i porządkuje działania, mające na celu przygotowanie podmiotów ochrony ludności do reagowania w czasie pokoju i wojny. System bezpieczeństwa państwa powinien zapewniać sprawne przeciwdziałanie skutkom zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu bez względu na ich źródło. W sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi lub katastrofą naturalną czy spowodowaną przez człowieka, konieczne jest podjęcie tych samych przedsięwzięć, m.in.: ewakuacji ludności, udzielenia pomocy medycznej, zapewnienia poszkodowanej ludności podstawowych warunków przetrwania oraz zabezpieczenia mienia. Należy też zwrócić uwagę, że dotychczasowe uregulowania kładą nacisk na reagowanie (ustawy branżowe służb, inspekcji i straży) ewentualnie rozciągnięte na fazy przeciwdziałania i odbudowy (ustawa o zarządzaniu kryzysowym). Wszystkie te rozwiązania cechuje silna centralizacja z dominującą rolą administracji rządowej.

Z dokonanych w ramach ochrony ludności i obrony cywilnej ocen faktycznego stanu przygotowania państwa do zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom wynika potrzeba stworzenia jednolitych przepisów prawnych, w jasny sposób określających kompetencje władz, obowiązki obywateli oraz sposoby zwiększania świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony ludności. Istnieje potrzeba czytelnego określenia zadań ochrony ludności w kontekście obowiązujących ustaw: o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, o działach administracji rządowej, o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, o samorządzie gminy, o samorządzie powiatowym, o zarządzaniu kryzysowym oraz o stanie klęski żywiołowej.

W ustawie przyjęto czynnik ekonomiczny jako jeden z podstawowych celów rozwoju ochrony ludności i obrony cywilnej. Świadczą o tym programy ochrony ludności, możliwość wspierania gmin przez powiat i województwo – poprzez umożliwienie nieodpłatnego przekazywania przez województwa i powiaty do gmin sprzętu i środków finansowych na jego utrzymanie. Tworzenie organizacji i formacji obrony cywilnej na bazie podmiotów już funkcjonujących w czasie pokoju zamiast tworzenia nowych struktur. Budowanie mechanizmów reagowania na zagrożenia z wykluczeniem barier podziału administracyjnego kraju.

Ustawa ma na celu stworzenie odpowiednich ram dla zapewnienia warunków niezbędnych dla ochrony życia i zdrowia ludzi oraz podstawowych warunków przetrwania, współpracy i współdziałania systemów, organów, służb i innych podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności, usprawnienie koordynowania przyjmowania i udzielania pomocy humanitarnej oraz zapewnienie odpowiednich zasobów. Projekt ustawy kładzie duży nacisk na kształtowanie świadomości społeczeństwa oraz promowanie odpowiednich zachowań w obliczu zagrożenia w celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz zmniejszenia bezpośrednich skutków zagrożeń.

Ustawa spowoduje zwiększenie odporności organów ochrony ludności szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego na kryzys związany nieadekwatnością posiadanych sił i środków do reagowania na zagrożenia.

Dzięki utworzeniu Centralnej Bazy Magazynowej na każdym szczeblu administracji będziemy dysponować wsparciem dla władz lokalnych i służb ratowniczych podczas prowadzenia działań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej. Tworzenie Programów Ochrony Ludności spowoduje tworzenie zasobów ochrony ludności odpowiednich do reagowania na zagrożenia wynikające z analizy zagrożeń. Ponadto dzięki tworzeniu struktur ponadgminnych do reagowania na zagrożenia, skorelowanie tych struktur z tworzeniem zasobów na szczeblu gminy i powiatu, z ich dysponowaniem w ramach danej aglomeracji osiągniemy poziom ekonomicznego konsensusu w zakresie wydatkowanych środków na bezpieczeństwo.

W projekcie uzupełniono zagadnienia związane przedsięwzięciami organizacyjno-planistycznymi w zakresie przygotowania, administracji publicznej, do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w czasie stanu wojennego i wojny. Jest to niezbędny krok gdyż od czasu reformy ustrojowej w RP część zadań w tym obszarze straciła swą funkcjonalność a część straciła podstawę prawną w momencie wykreślenia z ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP art. 140. Zmiany dokonywane w ciągu ostatnich 18 lat były działaniami doraźnymi. Należy stwierdzić że reforma ustrojowa w obszarze obrony cywilnej rozpoczęta w 1998 r. i nie została zakończona.

Definicja ochrony ludności

W niniejszej ustawie, ochronę ludności pojmuje się jako zespół działań podejmowanych przez właściwe organy władzy publicznej, podmioty ratownicze i komponent humanitarny jak i pojedynczych obywateli, które zmierzają do zapewnienia bezpieczeństwa całemu

społeczeństwu. Działania te powinny zminimalizować skutki zdarzeń zagrażających życiu i zdrowiu obywateli, ich mieniu i środowisku naturalnemu.

Definiując pojęcie ochrony ludności wskazuje się w ustawie na obronę cywilną jako przygotowanie i realizację zadań ochrony ludności po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny określonych ustawą z dnia 21 listopada 1967 r. *o powszechnym obowiązku obrony RP*, a także rozszerza się ją na ochronę ludności w stanach kryzysowych realizowaną w oparciu o regulacje prawne zawarte w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.

Takie zdefiniowanie ochrony ludności jako szerokiego spektrum działań na rzecz ochrony obywateli w sytuacjach zagrożeń występujących:

1. w sytuacjach codziennych, standardowych funkcjonowania państwa (służby, podmioty ochrony ludności, działania odpowiedzialnych organów, itp.),
2. w stanach zagrożenia państwa tj. w stanie wojennym lub w czasie wojny jako obrona cywilna,
3. w sytuacjach kryzysowych określonych regulacjami prawnymi ustawy o zarządzaniu kryzysowym,

pozwala na bardzo zrozumiałe dla wszystkich organów właściwych w tych sprawach, podmiotów realizujących zadania ochrony ludności, uczestników życia publicznego, zwykłych obywateli określenie ich odpowiedzialności i kompetencji.

A co najistotniejsze pozwala na uporządkowanie tej problematyki w polskim systemie prawnym wiążąc wszystkie istniejące dotychczasowe regulacje prawne z zakresu szeroko rozumianej ochrony ludności.

Projekt ustawy w celu uporządkowania istniejącego stanu prawnego wprowadza również definicje ochrony ludności, obrony cywilnej, zasobów ochrony ludności, zagrożenia oraz pomocy humanitarnej, itp.

Ochrona ludności – struktury.

Proponowane w projekcie ustawy zapisy nie tworzą żadnych nowych struktur (jak to było kiedyś z obroną cywilną) lecz wskazują aktualnie funkcjonujące struktury i organizacje ochrony ludności, na których będzie oparte funkcjonowanie ochrony ludności i obrony cywilnej. Określają one odpowiedzialność organów rządowych i samorządowych a ponadto służb, inspekcji i straży oraz innych podmiotów mających w zakresie swoich kompetencji zadania związane z ochroną ludności. Wszystkie te podmioty określone w projekcie ustawy oraz w innych przepisach prawa, ustawa określa jako podmioty ochrony ludności a organy właściwe w sprawach ochrony ludności jako organy ochrony ludności.

Struktura obrony cywilnej opiera się na administracyjnym podziale terytorialnym kraju, gdzie wójtowie, starostowie i wojewodowie są szefami ochrony ludności i obrony cywilnej na swoim terenie. Na szczeblu centralnym istnieje organ podległy Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji – Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju. Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi właściwymi do wykonywania zadań obrony cywilnej są organizacje i formacje obrony cywilnej.

Projektowana regulacja prawna jest aktem porządkującym i integrującym wszelkie regulacje prawne w tej dziedzinie. Nie ingeruje natomiast w pragmatykę i kompetencje podmiotów realizujących zadania ochrony ludności określonych odrębnymi ustawami.

Zgodność z UE - Mechanizm Ochrony Ludności

Podczas prac nad projektem ustawy dokonano przeglądu rozwiązań stosowanych w krajach europejskich pod kątem możliwości wykorzystania ich w Polsce starając się dostosować kształt projektu do standardów stosowanych w UE. Zgodnie z art. 6 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Unia ma kompetencje do prowadzenia działań mających

na celu wspieranie, koordynowanie i uzupełnienie działań Państw Członkowskich w zakresie ochrony ludności. Władze krajowe dysponują zasobami i zdolnościami reagowania w sytuacjach zagrożeń, których mogą użyć dla wsparcia innych państw członkowskich lub krajów trzecich. Zadania UE to koordynowanie i wspieranie działań narodowych, zwłaszcza w przypadku operacji poza granicami Unii. W związku z pojawieniem się nowych wyzwań dla bezpieczeństwa Europy (walka z terroryzmem, ochrona infrastruktury krytycznej, zagrożenie poważnymi katastrofami, np. tsunami, konieczność usprawnienia transportu pomocy) podjęto szereg inicjatyw w celu wzmocnienia i ujednoczenia ochrony ludności na poziomie UE. Decyzją Rady z dnia 8 listopada 2007 r. ustanowiono Wspólnotowy Mechanizm Ochrony Ludności, który zgodnie z decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2011 r. przekształcono w Unijny Mechanizm Ochrony Ludności. W ramach obowiązujących wówczas trzech filarów UE podjęto kroki zmierzające do wzmocnienia bezpieczeństwa obywateli Unii. W związku z tym zintensyfikowano współpracę interdyscyplinarną, zwłaszcza w zakresie europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony, ochrony zdrowia, zarządzania kryzysowego i walki z terroryzmem. W przyszłości można się spodziewać dalszego wzrostu znaczenia ochrony ludności na poziomie UE i bliższego związania tej problematyki z szeroko rozumianą polityką bezpieczeństwa Unii Europejskiej.

Uwzględniając podejmowane działania Unii Europejskiej w zakresie ochrony ludności, ułatwiające współpracę podczas operacji ochrony ludności a także założenie, że zaproponowane rozwiązania prawne powinny stworzyć warunki ochrony wszystkich obywateli oraz osób przebywających na terytorium RP w każdej sytuacji zadania ochrony ludności w projektowanej ustawie oparto na następujących podstawowych zasadach:

- 1) troska o obywateli oraz osoby przebywające na terytorium RP jest obowiązkiem Państwa,
- 2) powinnością obywateli jest dbanie o własne bezpieczeństwo,
- 3) szczegółową odpowiedzialność organów władzy publicznej regulowana jest przez właściwe przepisy prawne i wynika z kompetencji tych organów,
- 4) szeroko dostępna wiedza w zakresie bezpieczeństwa stanowi skuteczny sposób powszechności ochrony ludności,
- 5) organem sprawującym nadzór nad ochroną ludności w kraju jest Prezes Rady Ministrów, w imieniu którego działa minister właściwy do spraw wewnętrznych,
- 6) organizacja ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych realizowana jest w oparciu o regulacje prawne zawarte w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym,
- 7) organizacja ochrony ludności w czasie wojny realizowana będzie jak w czasie pokoju z wypełnieniem postanowień Protokołu Dodatkowego I do Konwencji Genewskich,
- 8) zachowana zostaje ciągłość w zakresie dotychczasowych uregulowań prawnych obrony cywilnej zawartej w ustawie o powszechnym obowiązku obrony RP usuwając z niej jedynie niezbędne artykuły a pozostawiając te, które w szczególności odnoszą się do obronności i regulują funkcjonowanie służby w obronie cywilnej, powszechnej samoobrony i przysposobienia obronnego,
- 9) regulacje powinny wzmocnić odporność administracji szczebla gminy i powiatu na kryzysy dzięki integracji struktur i systemów ratowniczych państwa na bazie Programów Ochrony Ludności oraz dzięki likwidacji barier w zakresie wzmocnienia przez powiat i województwo potencjału gmin.
- 10) ustawa wzmocnia organizacyjno prawne możliwości wspierania UE w ramach Europejskiego Mechanizmu Ochrony Ludności,

- 11) stworzenie skutecznych mechanizmów współpracy międzynarodowej powinno zapewnić integrację podmiotów ochrony ludności, szczególnie z krajów UE,
- 12) systemy informowania, alarmowania i ostrzegania powinny być znane całemu społeczeństwu,
- 13) konieczności zwiększania aktywności społecznej m.in. poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych, humanitarnych, wolontariatu, pomocy społecznej w ich statutowej działalności,
- 14) zorganizowanego przygotowania działań w sferze ochrony ludności i obrony cywilnej pozwalających na usystematyzowanie i prawną regulację planów funkcjonujących w obszarze ochrony ludności, które w ustawie powiązано z Programami Doskonalenia Obrony Cywilnej opracowywanymi w oparciu o ustawę o powszechnym obowiązku obrony RP oraz z Programami Ochrony Ludności zaproponowanymi w projektowanej regulacji,

Edukacja.

Istotnym elementem ochrony ludności w projektowanej ustawie jest dobrze przygotowany i poinformowany obywatel, któremu należy umożliwić zdobycie wiedzy i umiejętności na temat zachowania się w sytuacjach zagrożenia jego życia bądź zdrowia, a także w zakresie ich zapobiegania, określając jego prawa i powinności.

W odniesieniu do istniejącego porządku prawnego projekt ustawy o ochronie ludności wprowadza jasny zakres zadań ochrony ludności, precyzuje kompetencje organów administracji publicznej, samorządu terytorialnego, służb i innych podmiotów, wprowadza nowe propozycje w odniesieniu do obrony cywilnej, reguluje w uporządkowany sposób zasady informowania, ostrzegania i alarmowania oraz prawa i powinności obywateli, jak również wprowadza nowe propozycje w zakresie edukacji i tworzenia programów ochrony ludności.

W ramach zwiększania świadomości społeczeństwa projekt ustawy przewiduje promocję edukacji i szkoleń w zakresie zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacjach codziennych i w sytuacjach zagrożeń, wiedzy o zagrożeniach, sposobów zapobiegania zagrożeniom, zasad zachowania się w przypadku ich powstania oraz zasad udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym. Z drugiej strony informowanie ludności o możliwości wystąpienia zagrożeń staje się obowiązkiem odpowiednich organów administracji publicznej. Ponadto mając na uwadze nieuporządkowany obszar nadzoru nad treściami szkoleń z zakresu ochrony ludności, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w RP ustawa proponuje powstanie Krajowego Centrum Szkolenia Ochrony Ludności.

Krajowe Centrum Szkolenia Ochrony Ludności

Zapewnienie powszechności edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony ludności, jako jedno z podstawowych zadań w tym obszarze, jest obowiązkiem właściwych w tym zakresie organów państwa i stanowi podstawę jego przygotowania do radzenia sobie w sytuacjach zagrożeń.

Osiągnięcie właściwego przygotowania, które w głównej mierze zależy od poziomu edukacji organów państwowych oraz ludności cywilnej, wymaga zainicjowania i wprowadzenia nowego standardu w systemie szkolenia, który zagwarantuje przekazywanie wiedzy na najwyższy poziomie. Przekształcenie obecnie działających placówek nie jest celowe z uwagi na zamierzony efekt. Utworzenie Krajowego Centrum Szkolenia Ochrony Ludności, które z założenia będzie centralnym ośrodkiem stanowiącym trzon systemu szkolenia, **pozwoli sprawować nadzór nad właściwym przebiegiem procesu kształcenia i szkolenia w kraju, zapewni ujednolicenie istniejącej wiedzy i zagwarantuje właściwe**

przygotowanie merytoryczne oraz doskonalenie zawodowe urzędników administracji publicznej zajmujących się problematyką ochrony ludności i obrony cywilnej.

Misją Centrum w głównej mierze jest, zapewnienie właściwego przygotowania kadry urzędników zatrudnionych w strukturach administracji rządowej i samorządowej, systemie oświaty, przedsiębiorstwach oraz organizacjach społecznych. Dobrze przygotowana kadra gwarantuje należyte przekazywanie i rozpowszechnianie wiedzy z przedmiotowego obszaru oraz propagowania jej wśród obywateli w ramach powszechnego edukowania.

Programy ochrony ludności.

Programy ochrony ludności na poziomie gminy, powiatu i województwa pozwolą na optymalne i ekonomiczne przygotowanie zadań z zakresu ochrony ludności od najniższego szczebla tj. od samorządu gminnego. Sporządzenie programów od poziomu gminy poprzez powiat i województwo pozwoli na spójną realizację zadań w zakresie ochrony ludności w tym usuwania skutków zdarzeń nadzwyczajnych. Opracowanie programów wieloletnich pozwoli na poprawę systemu ochrony ludności w założonym okresie planowania. Potrzeby w zakresie poprawy systemu ochrony ludności oraz w zakresie usuwania skutków zdarzeń nadzwyczajnych są tak duże, że poprawa sytuacji nie jest możliwa w krótkim czasie, i wymaga najczęściej wieloletnich działań w tym dużych nakładów finansowych które rozsądnie jest rozłożyć w czasie. Ustawa daje możliwość sporządzania programów bez ograniczeń podziału administracyjnego kraju np.:

- powiatowych na podstawie zawartych porozumień z gminami. Wtedy opracowywany jest jeden program dla całego powiatu bez konieczności sporządzania programów gminnych,
- między gminnych w ramach porozumień pomiędzy wieloma gminami (np. jak w przypadku Aglomeracji Opolskiej), W takim przypadku program opracowują wszyscy partnerzy i jest on koordynowany na szczeblu powiatowym,
- pomiędzy powiatami.

W celu opracowania programów w sposób jednolity zostaną opracowane wytyczne określające sposób sporządzania programów. Programy ochrony ludności w sposób ekonomicznie uzasadniony będą ukształtowane na podstawie analizy zagrożeń na danym obszarze. Kształt przedmiotowych programów w połączeniu z możliwością korzystania z Centralnej Bazy Magazynowej znacząco zwiększy odporność administracji publicznej na sytuacje wykraczające poza możliwości gmin czy powiatów w czasie pokoju i wojny.

Proponowana regulacja przewiduje możliwość wspólnej realizacji zadań z zakresu ochrony ludności, w oparciu o zawarte porozumienia (zakres tych porozumień pozostawia się do decyzji samorządów terytorialnych). W konsekwencji zaproponowano zmiany w ustawach o samorządzie powiatowym, gdzie istnieje zakaz realizacji przez powiat zadań będących zadaniami własnymi gminy. Ustawa tworzy możliwość wspierania gmin i powiatów (podmiotów ochrony ludności) przez wojewodę, zarząd województwa i starostę.

Obrona cywilna

Jak wcześniej wspomniano proponowane w projekcie ustawy zapisy nie tworzą żadnych nowych struktur, lecz wskazują i korelują już funkcjonujące struktury i organizacje. Należy zauważyć, że część zadań wymienionych w projekcie jest już realizowana na bazie innych ustaw pragmatycznych więc nie ma potrzeby ingerowania w nie aby nie tworzyć sporów kompetencyjnych. Ich wymienienie w zakresie przedmiotowym projektowanej regulacji nie ma na celu dublowania istniejących rozwiązań prawnych, lecz jest zabiegiem ułatwiających zidentyfikowanie podmiotów ochrony ludności.

Podmioty te podlegać będą szczególnym zasadom funkcjonowania w przypadku ogłoszenia mobilizacji i zostaną przekształcone w Obronę Cywilną czasu wojny.

W celu usprawnienia działania w przypadku zagrożenia oraz zwiększenia skuteczności działań przygotowawczych, projekt ustawy precyzuje kompetencje wszystkich podmiotów realizujących zadania ochrony ludności oraz definiuje konkretne zadania ochrony ludności w obliczu możliwości zaistnienia sytuacji zagrożenia oraz po jej wystąpieniu.

Przekształcanie ochrony ludności w obronę cywilną.

Na wypadek wystąpienia szczególnych okoliczności wymagających wprowadzenia jednego ze stanów nadzwyczajnych, projekt przewiduje szczególną rolę i sposób funkcjonowania podmiotów ochrony ludności. W przypadku ogłoszenia mobilizacji, po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny, podmioty ochrony ludności będą przekształcane w organizacje obrony cywilnej. W tym celu projekt ustawy reguluje zasady przekształcania podmiotów ochrony ludności w organizacje obrony cywilnej oraz jej funkcjonowanie w warunkach wojennych. Tym samym projekt ustawy usuwa niejasności w dotychczasowym działaniu obrony cywilnej i zapewnia przystosowanie jej zadań do współczesnych zagrożeń.

Projekt jest kompatybilny z rozwiązaniami w tym zakresie ustawy o powszechnym obowiązku obrony, w której pozostawiono Dział IV pt. „Obrona Cywilna” regulujący obowiązki obywateli w zakresie obrony cywilnej, służbę w obronie cywilnej, organizację przysposobienia obronnego młodzieży szkolnej i studentów oraz powszechną samoobronę ludności.

Organy ochrony ludności

Projekt ustawy wskazuje organy administracji publicznej właściwe w zakresie ochrony ludności, wprowadzając określony podział zadań, zależności i możliwości współpracy na rzecz usprawnienia realizacji zadań ochrony ludności. Projekt ustawy precyzuje obowiązki wójta, rady gminy, starosty, rady powiatu, zarządu województwa, marszałka województwa, sejmiku wojewódzkiego, wojewody, Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju jako centralnego organu w sprawach ochrony ludności zastępującego dotychczasowego Szefa Obrony Cywilnej Kraju oraz ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sposób zapewniający efektywne działanie i współpracę na każdym szczeblu. Proponowana regulacja nie wychodzi poza obszar dotychczas zdefiniowany jako zadania własne poszczególnych samorządów, lecz stwarza formalne ramy ich realizacji.

Realizacja przez wojewodów zadań militarnych i niemilitarnych

Mając na uwadze względy ekonomiczne (nie tworzenie nowych urzędów) w przedmiotowej ustawie nie rozwiązano problemu rozdziału zadań niemilitarnych od militarnych realizowanych na stanowisku wojewody. Pewną trudność w zapewnieniu ochrony podmiotom obrony cywilnej można zauważyć na szczeblu województwa, gdyż wojewoda jest zobowiązany przepisami prawa wewnętrznego do wykonywania zadań z zakresu obronności państwa. W świetle art. 65 I Protokołu Dodatkowego może to spowodować ustanie jego ochrony, jak również urzędu wojewódzkiego. W sytuacji krańcowej w obliczu konfliktu zbrojnego można sobie wyobrazić zniszczenie ośrodków koordynujących działanie obrony cywilnej na szczeblu wojewódzkim. Mając na uwadze brak możliwości stworzenia odrębnego urzędu dla Szefów Obrony Cywilnej Województw w przedmiotowej ustawie nie rozwiązano problemu rozdziału zadań niemilitarnych od militarnych realizowanych na stanowisku wojewody. Proponowanym rozwiązaniem jest uzyskanie stanowiska konstytucjonalistów aby na czas stanu wojennego i wojny funkcję realizacji zadań obrony cywilnej powierzać

zastępcom wojewodów a wojewodom pozostawiać tylko realizację zadań obronnych. Pozostanie również do rozwiązania kwestia takiego umocowania prawnego urzędu obsługującego Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Województwa aby była zapewniona ochrona o której mowa powyżej.

Wykrywanie zagrożeń oraz powiadamianie, ostrzeżenie i alarmowanie.

Przedstawiciele Szefa Obrony Cywilnej Kraju od 2010 r. uczestniczą w zespole powołanym przez Ministra Obrony Narodowej na mocy decyzji 196/MON z dnia 8 czerwca 2010 r. Wyniki prac zespołu do spraw funkcjonowania i doskonalenia Krajowego Systemu Wykrywania Skazań i Alarmowania skutkowały obecnym kształtem zapisów w projekcie niniejszej ustawy. Zespół między innymi pracował nad nowelizacją rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wykrywania skażeń i właściwości organów w tych sprawach. W wyniku prac Zespołu Rada Ministrów przyjęła w dniu 7 stycznia 2013 r. rozporządzenie w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach, wydane na podstawie delegacji zawartej w art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Rozporządzenie to ma zastosowanie w przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego, w szczególności stanu klęski żywiołowej, w celu zapobiegania skutkom katastrofy naturalnej, awarii technicznej lub działań terrorystycznych, mogących spowodować wystąpienie skażeń chemicznych, biologicznych, promieniotwórczych itp. Celem powyższej nowelizacji jest podniesienie efektywności procedur współdziałania podmiotów funkcjonujących w ramach Krajowego Systemu Wykrywania Skazań i Alarmowania. Należy nadmienić iż zapisy zaproponowane w niniejszej ustawie są skorelowane z cytowanym powyżej rozporządzeniem.

W projekcie ustawy zawarto szczegółowe przepisy dotyczące zasad informowania, ostrzeżenia i alarmowania, które regulują obowiązki wszystkich podmiotów zaangażowanych w powyższe działania w celu usprawnienia ich realizacji oraz zapewnienia szybkiego przepływu kluczowych dla bezpieczeństwa informacji w sytuacji zagrożenia. Ponadto przepisy wskazują właściwe zachowania obywateli, wypełniając jeden z podstawowych celów projektu ustawy, jakim jest zwiększenie świadomości społeczeństwa.

Mechanizm wsparcia

Podstawową trudnością w kompleksowej realizacji przez samorządy działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa jest ich źle pojmowana niezależność doprowadzająca do paradoksalnych sytuacji, gdy samorząd powiatowy nawet chcąc udzielić pomocy swoim mieszkańcom, nie może tego uczynić jeśli zadanie z tym związane jest zadaniem własnym samorządu gminnego. Ograniczenia tego nie przełamuje nawet fakt wyczerpania możliwości działania samorządu gminnego w sytuacji szczególnie dotkliwych zagrożeń i ich skutków. Aby przełamać tę sytuację, proponowana regulacja przewiduje możliwość wspólnej realizacji zadań z zakresu ochrony ludności, w oparciu o zawarte porozumienia (zakres tych porozumień pozostawia się do decyzji samorządów terytorialnych). Ponadto proponowana regulacja tworzy możliwość wspierania gmin i powiatów (podmiotów ochrony ludności) przez wojewodę, zarząd województwa i starostę.

Budowle ochronne.

Projekt ustawy precyzuje obowiązki odpowiednich podmiotów w dziedzinie zapewnienia schronienia dla ludności i zabezpieczenia mienia w sytuacji zagrożenia,

w szczególności wskazując na niezbędne przedsięwzięcia w ramach odpowiedniego wykorzystania i adaptowania budowli oraz pozyskania środków transportu potrzebnych do ewakuacji. Przyjęto przy tym zasadę, że to właśnie poszczególne samorządy w oparciu o analizę zagrożeń będą decydować o metodzie ochrony ludności przez skutkami możliwych skażeń, a zatem też o ilości i rodzaju budowli ochronnych. Projekt zawiera delegację dla Rady Ministrów, która określi zasady i warunki techniczne funkcjonowania budowli ochronnych.

Zapis ten likwiduje lukę prawną polegającą na tym, że istnieje obowiązek planowania budowli ochronnych, ale nie ma organu, który by określał czy i w jakiej ilości takie budowle są niezbędne.

W ustawie zaprojektowano mechanizmy możliwe do wykorzystania przez administrację rządową w celu kształtowania ochrony ludności na terenie całego kraju poprzez wpływ organów ochrony ludności na treść projektów planów zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona Znak Obrony Cywilnej

Jednocześnie po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie pojawia się prawna ochrona znaku i nazwy „Obrona Cywilna”. Obowiązek ochrony wynikający z prawa międzynarodowego do tej pory nie był realizowany. Art. 66 ust. 8 I Protokołu dodatkowego z 1977 r. do konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny z 1949 roku nakłada na państwa strony protokołu obowiązek „poczynienia niezbędnych kroków w celu ustanowienia kontroli używania międzynarodowego znaku rozpoznawczego obrony cywilnej oraz w celu zapobieżenia jego nadużywania i karania za nadużywanie”. Projektowana ustawa, w celu wykonania tego zobowiązania, wprowadza ochronę znaku obrony cywilnej na wzór ochrony ustanowionej w ustawie z dnia 16 listopada 1964 r. o Polskim Czerwonym Krzyżu dla znaku czerwonego krzyża.

W ustawie przewidziano regulację dotyczące:

- wzoru i prawa do używania nazwy Obrona Cywilna i krajowego znaku rozpoznawczego obrony cywilnej w czasie pokoju i w czasie konfliktów zbrojnych;
- sposób umieszczania i używania znaku obrony cywilnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i poza granicami państwa;
- konsekwencji karnych za bezprawne używanie nazwy i znaku rozpoznawczego obrony cywilnej.

Porządkowanie prawa

Zaproponowane w projekcie ustawy zmiany w przepisach obowiązujących mają na celu przede wszystkim usunięcie niejasności w dotychczasowym porządku prawnym oraz ujednolicenie prawodawstwa w zakresie ochrony ludności. Proponowane zmiany zmierzają do właściwego umiejscowienia zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w istniejącym systemie obronności państwa i w najnowszych rozwiązaniach prawnych dotyczących zarządzania kryzysowego i powszechnego obowiązku obrony. Ponadto projektowane zmiany mają na celu wprowadzenie czytelnego podziału kompetencji organów samorządu terytorialnego i umożliwienie wykonywania zadań ochrony ludności. Wszystkie zmiany prowadzą do harmonizacji obowiązującego prawa oraz dostosowania przepisów do współczesnych zagrożeń i usprawnienia reagowania.

Projektowana ustawa reguluje całość problematyki w sposób zadaniowy, przypisując organom oraz podmiotom odpowiedzialnym konkretne zadania i obowiązki. Dla administracji publicznej regulacje zapewnią czytelniejszy obraz kompetencji i odpowiedzialności.

Uporządkowana prawnie organizacja ochrony ludności zapewni niezbędną pomoc tam, gdzie społeczeństwo nie jest w stanie samo się ochronić, a więc tam gdzie skuteczną ochronę zapewni zorganizowana pomoc właściwych podmiotów ochrony ludności.

Poprzez stworzone mechanizmy znacznej poprawie ulegnie jakość i skuteczność realizacji zadań ochrony ludności, o których mowa w ustawie.

Ważnym efektem tych regulacji będzie również uporządkowanie, nieadekwatnych do współczesnych zagrożeń, przepisów prawa, a regulacje prawne zawarte w ustawie powinny stać się przyczyną procesu zmiany zachowań społecznych, zwłaszcza w zakresie wzrostu społecznego zaangażowania i troski o własne bezpieczeństwo a także oczekiwań pomocy od Państwa.

Zasoby ochrony ludności – Centralna Baza Magazynowa

Regulacja określi możliwości wykorzystania zasobów miejscowych, regionalnych i na szczeblu centralnym w zakresie sprzętu, technicznych środków materiałowych niezbędnych do realizacji zadań związanych z ochroną ludności. Planowane rozwiązania prawne i organizacyjne umożliwiają wielu podmiotom gromadzenie, przechowywanie i pozyskiwanie sprzętu na sytuacje zagrożenia. Przykładem mogą być tworzone na każdym szczeblu magazyny przeciwpowodziowe, w których zgromadzony sprzęt może być wykorzystany do ochrony ludności nie tylko w sytuacji zagrożenia powodziowego (np. agregaty prądotwórcze, sprzęt budowlany).

Planowane utworzenie trzech centralnych baz sprzętowych również ma pozwolić na elastyczne i dopasowane do skali zagrożenia, gospodarowanie zasobami ochrony ludności. Zasoby te będą wykorzystywane na terenie całego kraju, ułatwiając prowadzenie akcji ratowniczych i przyczyniając się do zmniejszenia strat spowodowanych skutkami zagrożeń. Sposób dysponowania zasobami tych baz spowoduje zwiększenie odporności organów ochrony ludności szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego na skutki zdarzeń w przypadku nieadekwatności posiadanych sił i środków do reagowania na dane zagrożenia. Istotną cechą projektowanego rozwiązania jest stworzenie centrum logistycznego funkcjonującego 24 godziny na dobę 7 dni w tygodniu, które będzie uruchamiane również podczas organizowania międzynarodowych akcji pomocy humanitarnej czy akcji pomocy ratowniczej. Zaplanowana lokalizacja baz w pobliżu węzłów komunikacyjnych, lotnisk oraz sposób zarządzania, dostęp do zasobów on-line, a także zaprojektowanie lądowisk dla śmigłowców daje gwarancję mobilności i natychmiastowego wsparcia zarówno na terenie kraju jak i za granicą. Proponuje się, aby Centralna Baza Magazynowa powstała w ramach Obrony Cywilnej i finansowana była z budżetu Szefa Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju. Zarządzanie zasobami CBM, procedury uruchamiania bazy opracowane byłyby w porozumieniu z Centrami Zarządzania Kryzysowego Wojewodów, Ministerstwem Spraw Zagranicznych, organizacjami pozarządowymi oraz Rządowym Centrum Bezpieczeństwa. W pierwszym etapie zostaną utworzone trzy centra logistyczne w oparciu o szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy, Częstochowie oraz Krakowie. Zarządzanie/administrowanie centrami realizowane byłoby zasobami ludzkimi dyslokowanymi w wyżej wymienionych szkołach. Zakłada się, że czas niezbędnej pomocy nie może być dłuższy, niż 6 godzin od czasu zadysponowania.

Planowanie

W ramach usystematyzowania kwestii związanych z planowaniem w obronie cywilnej ustawa uszczegóławia kwestie związane Planem Obrony Cywilnej Państwa..

Zgodnie z obecnie obowiązującym prawem nie ma w Polsce organu, na którym spoczywałby obowiązek opracowywania Planu Obrony Cywilnej Państwa. Brak jest również regulacji dotyczących kształtu przedmiotowego planu. W obecnej chwili jedynie odpowiedni

przepis w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin mówi, że Szef OCK ma obowiązek uzgadniania projektu planu obrony cywilnej państwa z Ministrem Obrony Narodowej oraz innymi ministrami.

Przedmiotowe rozporządzenie nie nakłada na Szefa OCK obowiązku przygotowania projektu planu obrony cywilnej państwa. W związku z brakiem przepisu, który nakładałby taki obowiązek na jakikolwiek organ w kraju Szef Obrony Cywilnej Kraju uznając za bardzo ważne dla bezpieczeństwa państwa opracowanie przedmiotowego planu, w niniejszej ustawie zaproponował rozwiązanie tego problemu. Przedmiotowy plan stanowił będzie zbiór informacji na temat funkcjonowania ministerstw i urzędów centralnych i innych podmiotów ważnych w zakresie bezpieczeństwa niemilitarnego po wprowadzeniu stanu wojennego i w czasie wojny. Obowiązek opracowania planu będzie spoczywał na Prezesie Rady Ministrów. Ustawa daje również Prezesowi Rady Ministrów możliwość zobowiązania Szefa Obrony Cywilnej Kraju który w imieniu Prezesa Rady Ministrów opracuje Plan Obrony Cywilnej Państwa. Ponadto Najwyższa Izba Kontroli, w informacji o wynikach kontroli Przygotowanie struktur obrony cywilnej do realizacji zadań w okresie wojny i pokoju z dnia 9 marca 2012 r. (Nr kontroli KPB-4101-02/2011), wykazała konieczność rozwiązania problemu braku aktualnego planu obrony cywilnej państwa. Tym samym kształt niniejszej ustawy spełnia również postulat NIK.

Ratyfikowanie przez Rzeczypospolitą Polską konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem Wykonawczych do tej Konwencji skutkuje koniecznością zapewnienia korelacji planów obrony cywilnej z planami ochrony dóbr kultury. Warunek ten spełniono w następujący sposób: w niniejszej ustawie plany ochrony dóbr kultury określonego szczebla stanowią załączniki funkcjonalne do planów obrony cywilnej.

Pozostałe kwestie planowania związane z: planami obrony cywilnej (na szczeblu województwa, powiatu i gminy), programami doskonalenia obrony cywilnej, planami ochrony dóbr kultury, planami ewakuacji ludności zwierząt i mienia na wypadek masowego zagrożenia pozostaną bez znaczących zmian.

Porozumienia

Ustawa przewiduje zawieranie porozumień między gminami i powiatami w zakresie realizacji zadań ochrony ludności zarówno w strukturze pionowej powiat-gmina jak i poziomej gmina-gmina-..., powiat-powiat-... . Często zdarza się że dane zagrożenie ze względu na np. ukształtowanie terenu dotyczy obszaru wykraczającego poza obszar jednej lub wielu gmin lub nawet poza obszar jednego lub wielu powiatów. Zaproponowane rozwiązanie umożliwi wzajemną pomoc i współpracę pomiędzy gminami i powiatami w zakresie ochrony ludności. Ponadto taka możliwość przyczyni się do kształtowania bezpieczeństwa na szczeblu powiatu i gminy w oparciu o efektywne ekonomicznie rozwiązania zbudowane na bazie charakterystyki zagrożeń (Programy Ochrony Ludności).

Finansowanie ochrony ludności i obrony cywilnej

W celu umożliwienia sprawnej realizacji zadań ochrony ludności przez wszystkie zaangażowane podmioty, projekt ustawy zawiera szczegółowe przepisy dotyczące finansowania ochrony ludności, zwłaszcza w zakresie utrzymania gotowości i sprawności systemu ostrzegania i alarmowania ludności, utrzymania i odtwarzania zasobów ochrony ludności, wspierania działalności organizacji pozarządowych i humanitarnych, szkolenia

podmiotów ochrony ludności, przygotowań organizacyjnych struktur urzędów administracji publicznej oraz przygotowania obrony cywilnej.

Nie jest możliwe bez kosztowe zrealizowanie zadań przewidywanych w projekcie ustawy i stworzenie nowoczesnej ochrony ludności, pomimo, że projektowane rozwiązania oparto na już funkcjonujących w państwie podmiotach, co w znacznym zakresie obniża koszty wprowadzenia regulacji dotyczącej ochrony ludności. Zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązania generują koszty dla budżetu państwa związane z:

- utworzeniem Centralnej Bazy Magazynowej,
- utworzeniem Centrum Szkolenia Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej,
- modernizacją Systemów Ostrzegania i Alarmowania.

Przewiduje się, że finansowanie zadań ochrony ludności na poziomie gminy, powiatu i województwa (samorząd wojewódzki) będzie planowane w ramach budżetów samorządowych zaś finansowanie zadań ochrony ludności na poziomie województwa (województwie) i kraju - w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują wojewodowie, minister właściwy do spraw wewnętrznych i poszczególni ministrowie.

Ustawa wprowadza zasadniczą zmianę w zakresie gospodarowania majątkiem państwa ponieważ daje możliwość samorządowi wojewódzkiemu i powiatowemu przekazywania podmiotom ochrony ludności zasobów ochrony ludności wraz ze środkami na ich utrzymanie.

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego koszty realizacji zadań z zakresu ochrony ludności są już ponoszone, gdyż dotyczą one całej sfery zadań z zakresu bezpieczeństwa, realizowanych w ramach zadań własnych samorządu (w tym zakresie jednostki samorządu terytorialnego będą realizowały zadania dotyczące ochrony ludności wykorzystując środki planowane corocznie w ramach własnych budżetów). Zakres zmian przewidziany w założeniach wskazuje i umożliwi budowanie systemowych rozwiązań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom w ramach posiadanych środków, a także z wykorzystaniem pomocy innych samorządów (przy planowaniu wspólnych przedsięwzięć) i organów państwa. Ustawa nie przewiduje zwiększenia środków finansowych przekazywanych z budżetu państwa jednostkom samorządu terytorialnego. Równocześnie projektowana regulacja nie koliduje z możliwością przekazywania samorządom środków z budżetu państwa (budżetów wojewodów) na zadania zlecone, w formie dotacji celowych, które będą przeznaczone np. na budowę systemu ostrzegania i alarmowania, zapewnienia schronienia dla ludności i zabezpieczenia mienia.

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego koszty realizacji zadań z zakresu ochrony ludności są już ponoszone, gdyż dotyczą one całej sfery zadań z zakresu bezpieczeństwa, które należą do zadań własnych samorządu (w tym zakresie jednostki samorządu terytorialnego będą realizowały zadania dotyczące ochrony ludności wykorzystując środki planowane corocznie w ramach własnych budżetów). Planowana regulacja uporządkuje jedynie zakres finansowania zadań ochrony ludności. Nie nałoży na samorządy obowiązku zwiększania wydatków na cele i zadania określone w projekcie założeń, lecz wskaże i umożliwi budowanie systemowych rozwiązań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa swoim mieszkańcom w ramach swoich możliwości.

Wojewoda i zarząd województwa będą planować potrzeby w zakresie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań w zakresie ochrony ludności, w tym na zapewnienie i utrzymywanie niezbędnych rezerw sprzętowych i materiałowych przeznaczonych do natychmiastowego użycia w sytuacji wymagającej podjęcia doraźnej pomocy wobec obywateli, dotkniętych skutkami katastrof naturalnych i klęsk żywiołowych, a także innych nagłych skutków katastrof technicznych, celem zapewnienia warunków koniecznych do przetrwania, zanim zostaną wdrożone inne czynności pomocowe (np. środki

uruchamiane na wypłatę zasiłków celowych dla osób poszkodowanych, pomoc socjalna), a także utrzymywanie magazynów.

Aktualnie wydatki państwa na obronę cywilną planowane są z budżetu państwa, w części 42 - Sprawy wewnętrzne, dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rozdział 75414 - Obrona Cywilna, realizowane przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju oraz w części 85 - Budżety wojewodów, dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, rozdział 75414 - Obrona cywilna oraz dział 750 - Administracja publiczna, rozdział 75011 - Urzędy wojewódzkie.

Środki przewidziane w budżecie państwa na obronę cywilną w latach 2009 - 2013 wynosiły odpowiednio: 2009 r. - 29 619 tys. zł; 2010 r. - 28 184 tys. zł; 2011 r. - 30 998 tys. zł; 2012 r. - 27 325 tys. zł.⁵

Szef Obrony Cywilnej Kraju nie posiada kompetencji do udziału w podziale środków finansowych na realizację zadań obrony cywilnej w województwach. Planowana wielkość wydatków obrony cywilnej przewidzianych w latach 2009 - 2013 do realizacji przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju kształtowała się następująco: 2009 r. - 283 tys. zł; 2010 r. - 116 tys. zł; 2011 r. - 116 tys. zł; 2012 r. - 120 tys. zł; 2013 r. - 120 tys. zł.

W projektowanej ustawie przewidziano dla nowego organu jakim będzie Szef Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Kraju możliwość projektowania i uzgadniania rozdziału środków finansowych na realizację zadań ochrony ludności w budżetach organów właściwych w sprawach ochrony ludności.

Środki przeznaczone obecnie w budżecie państwa na zadania obrony cywilnej wynoszą 6.905 tys. zł (dane zawarte w ustawie budżetowej na 2014 r.), z czego:

- a) w części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe - 40 tys. zł (Wydatki bieżące jednostek budżetowych);
- b) w części 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego - 84 tys. zł (Wydatki bieżące jednostek budżetowych);
- c) w części 30 – Oświata i wychowanie - 14 tys. zł (Wydatki bieżące jednostek budżetowych);
- d) w części 42 – Sprawy wewnętrzne - 110 tys. zł (Wydatki bieżące jednostek budżetowych);
- e) w części 85 – Budżety wojewodów (ogółem) - 6 657 tys. zł (w tym: 1 185 tys. zł Dotacje i subwencje, 4 828 tys. zł Wydatki bieżące jednostek budżetowych, 644 tys. zł Wydatki majątkowe).

Jak wynika z corocznych ocen stanu obrony cywilnej opracowywanych przez urzędy wojewódzkie, środki przeznaczone w budżecie państwa na obronę cywilną nie pokrywają potrzeb mających na celu zapewnienie realizacji ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Z dokonanego przeglądu informacji, pochodzących z urzędów wojewódzkich, dotyczących realizowanych zadań z zakresu obrony cywilnej wynika, że środki z budżetu państwa, przeznaczone w części 85 na obronę cywilną, terenowe organy obrony cywilnej wykorzystują jedynie na zadania związane z prowadzeniem magazynów obrony cywilnej, zakupem sprzętu, a także utylizacją sprzętu i środków gromadzonych w tych magazynach (przeznaczonych na czas „W”). W części województw realizowane są zadania związane z organizacją systemu powiadamiania, alarmowania i ostrzegania ludności, związane głównie z wymianą przestarzałych syren alarmowych, ale też podejmowane są działania w zakresie współpracy z lokalnymi mediami. Realizowane są ponadto zadania

⁵ Wydatki na obronę cywilną w latach 2013 - 2015: 1) 2013 r. - 26 441 tys. zł (z tego: część 42 - 120 tys. zł, cz. 85 - 26 321 tys. zł), 2) 2014 r. - 28 233 tys. zł (z tego: część 42 - 110 tys. zł, cz. 85 - 28 123 tys. zł) oraz 3) 2015 r. - zaplanowano środki w kwocie 27 402 tys. zł (z tego: część 42 - 258 tys. zł, cz. 85 - 27 144 tys. zł).

szkoleniowe z zakresu obrony cywilnej oraz związane z edukacją i propagowaniem wiedzy o obronie cywilnej.

Szef Obrony Cywilnej Kraju w dokumencie pt. „Ocena przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej w Polsce”, wskazuje, że środki budżetowe wydatkowane na obronę cywilną są coraz mniejsze, co wymaga zwiększenia nakładów w celu zapewnienia sprawnego wykonywania zadań w tym obszarze.

Przyjmuje się, że dotychczasowy budżet przekazywany na obronę cywilną przechodziłby w całości na zadania ochrony ludności i obrony cywilnej realizowane przez organy określone w ustawie.

Docelowo planuje się utworzenie trzech baz magazynowych sprzętu specjalistycznego w lokalizacjach rekomendowanych do zabezpieczenia regionów centralnych, północnych i południowych kraju. Celem obniżenia kosztów funkcjonowania tych baz proponuje się stworzyć je przy szkołach Państwowej Straży Pożarnej. Lokalizacja ta jest związana również z zapewnieniem konieczności dostarczania zasobów w możliwie najkrótszym czasie na potrzeby organizacji działań ratowniczych i pomocowych.

Rozwiązanie takie (budowa baz) docelowo spowoduje oszczędności dla budżetu państwa poprzez istotne ograniczenie skutków przyszłych zagrożeń. Zgromadzone w tych bazach zasoby pozwolą nie tylko na skuteczne prowadzenie działań ratowniczych, ale również na zwiększenie odporności na zagrożenia. Zasoby zgromadzone w bazach będą wykorzystywane na terenie całego kraju. Skrócenie do minimum czasu dostępu do zasobów ochrony ludności w praktyce oznaczać będzie zwiększenie skuteczności nie tylko działań ratowniczych, lecz również działań prewencyjnych i zabezpieczających, które w istotny sposób ograniczać będą ekonomiczny wymiar strat powodowanych np. klęskami żywiołowymi.

Przyjmuje się również, że magazyny te będą wykorzystywane na potrzeby Europejskiego Mechanizmu Ochrony Ludności. Przykłady ostatnich lat pokazały, że Polska oferując pomoc humanitarną dla innych państw, nie dysponuje własnymi zasobami krajowymi, które mogłyby być uruchamiane w takich okolicznościach. Praktyka pokazuje, że każdorazowo środki uruchamiane są z rezerwy ogólnej i przekazywane organizacjom pozarządowym, które dokonują niezbędnych zakupów. Stworzenie baz, o których mowa spowoduje zmniejszenie kosztów organizacji doraźnej pomocy. Nie wyklucza to możliwości udziału organizacji pozarządowych w realizacji pomocy na terenie kraju i poza jego granicami.

Proponowane rozwiązania pozwolą na efektywniejsze wykorzystywanie środków budżetowych na zadania z zakresu ochrony ludności. Zakłada się odstępianie od dotychczasowej formuły że, podstawowymi jednostkami organizacyjnymi przewidzianymi do realizacji zadań obrony cywilnej są formacje obrony cywilnej. Zadania z zakresu ochrony ludności, w każdych warunkach, realizują zorganizowane podmioty ratownicze oraz organizacje pozarządowe przygotowane do realizacji tych zadań, zaś środki, które będą przeznaczane z budżetu państwa w zdecydowanej większości powinny być przeznaczone na utrzymanie ich gotowości do wykonywania określonych w założeniach zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. Podstawowymi formacjami obrony cywilnej winny być zakładowe formacje obrony cywilnej tworzone na bazie pracowników w zakładach średniego i dużego ryzyka. Formacje te winny być przeznaczone do wykonywania zadań zbieżnych z zadaniami własnymi danego zakładu. Właściwy terenowo organ ochrony ludności wyposaża zakładową formację obrony cywilnej w sprzęt ochrony osobistej jedynie gdy przeznaczy tą formację do realizacji zadań wykraczających poza zakres np. zakładowej służby ratowniczej. W sprzęt specjalistyczny zakładową formację obrony cywilnej wyposaża kierownik zakładu w ramach posiadanego sprzętu. W przypadku dodatkowych roszczeń

odnośnie sprzętu specjalistycznego koszty zakupu ponosi organ ochrony ludności który nałożył zadania skutkujące koniecznością posiadania takiego sprzętu.

Projektowane regulacje będą miały wpływ na wydatki z budżetu państwa w części 42 - Sprawy wewnętrzne oraz części 85 - Budżety wojewodów.

Uchwalenie ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa. Najważniejsze zadania, na realizację których należy zaplanować dodatkowe środki finansowe w budżecie państwa dotyczą:

1. Utworzenie Centralnej Bazy Magazynowej stanowiącej wsparcie dla władz lokalnych i służb ratowniczych podczas prowadzenia działań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej - w liczbie trzech ośrodków, w oparciu o lokalizacje będące w dyspozycji szkół Państwowej Straży Pożarnej.
2. Modernizacji istniejącego systemu informowania, ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach.
3. Utworzenie Centrum Szkolenia Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej.

Ważnym efektem poniesionych nakładów będzie zapewnienie sprawności i wymaganej funkcjonalności systemu informowania, ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach, zaś wartością dodaną zwiększenie zaufania obywateli do instytucji państwa i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa.

Przedmiotowe zadanie należeć będzie do wojewody jako organizatora systemu ostrzegania, alarmowania i informowania ludności o zagrożeniach.

Jak wynika z analiz przeprowadzonych przez urzędy wojewódzkie, około 11 % ogólnej liczby mieszkańców kraju na obszarach słabo zaludnionych i wiejskich nie jest objęta działaniem tego systemu. Modernizacja istniejącego systemu ostrzegania i alarmowania ludności nie powieła prowadzonych przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji prac nad wdrożeniem Regionalnego Systemu Ostrzegania, który bazuje na rozwiązaniach teleinformatycznych (każda osoba posiadająca telefon komórkowy lub oglądająca telewizję publiczną będzie objęta powiadamianiem o potencjalnych zagrożeniach i klęskach żywiołowych), jednak system ten stanowić będzie uzupełnienie istniejącego systemu.

Mając na uwadze zmniejszenie obciążenia dla budżetu państwa, wzorując się na podobnych projektach realizowanych w innych krajach zostaną podjęte działania, aby zadanie związane z utworzeniem krajowych baz magazynowych ochrony ludności oraz modernizacja systemu alarmowania i ostrzegania realizowane były w ramach programu modernizacji Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Ochotniczej Straży Pożarnej w latach 2017 – 2020” i nie będzie kosztem niniejszej ustawy.